

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
БЕОГРАД

Пословни број: К-По₂ 1/2014

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ дана 27. маја 2015. године

Председник већа: Добар дан свима. Седите.

Ово је рочиште за главни претрес у предмету овог суда К-По₂ 1/2014. Данас је 27. мај 2015. године.

Судско веће поступа у истом досадашњем саставу.

Можемо констатовати да је присутан заменик из Тужилаштва за ратне злочине Душан Кнежевић.

Оптужени, већ сам обавештен да су сви присутни, али мислим да је ред да се свеједно прозовемо, дакле, само можете подићи руке, не морате устајати у потпуности. Девчић? Крњајић, да, Димитријевић Миодраг? Ту је, у реду, видео сам. Дарко Перић? Добро. Радован Влајковић, Радисав Јосиповић, добро. Јован Димитријевић, Саша Стојановић, Зоран Косијер, Петроније Стевановић. Сви оптужени.

Браниоци, редом према оптуженима у оптужници:

Адв. Бранкица Мајкић за оптуженог Девчића, адвокат Радоје Алексић за оптуженог Крњајића, потом, е сад, за оптужене Димитријевића и Радована Влајковића ко је данас?

Адв. Борис Зорко: Поштовани суде, адвокат Борис Зорко, по заменичком пуномоћју.

Председник већа: По заменичком пуномоћју, је ли само Ви? Добро.

За оптуженог Дарка Перића адвокат Живић Јасмина, добро. За оптуженог Јована Димитријевића адвокат Гордана Живановић. Она је била обавестила суд да ће можда каснити.

Адв. Слободан Живковић: Ја ћу је мењати, има завршну реч неку па ће доћи, па ћу је ја до њеног доласка мењати.

Председник већа: Значи, привремено по заменичком пуномоћју за оптуженог Јована Димитријевића, је ли тако, Димитријевићу, јесте ли Ви сагласни са тиме, је ли то проблем неки? Схватам да је привремено и да ће се колегиница појавити у међувремену, а одређених неких колизија између одбрана ваших и Саше Стојановића нема у неком смислу које би онемогућавало да до овакве замене привремено бар дође. Добро.

Дакле, адвокат Слободан Живковић за оптуженог Сашу Стојановића, за оптуженог Зорана Косијера, адвокат Здравко Крстић присутан такође, за оптуженог Стевановић Петронија адвокат Бранислава Фурјановић и Вас колега Ви сте за Јосиповића адвокат Бранко Димић. Добро. Да, тачно, као и пуномоћник адвокат Марина Кљајић, присутна, тако да могу да закључим да су присутни сви који морају бити овде, које смо и позивали, које смо и очекивали и не видим никакав разлог да са претресом не наставимо.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес одржи.

Председник већа: Оно што је било на реду, односно докле смо били стигли то је оптужени Дарко Перић, његово изношење одбране, потом и саслушавање. Изволите.

Оптужени ДАРКО ПЕРИЋ

Председник већа: Ја ћу Вас подсетити онога што Вам је већ много пута речено, пошто кривични поступак траје већ колико траје и тако да се у изношењу своје одбране слободно, што би се рекло, можете изјаснити о свим околностима које су Вама на терет, по Вашој оцени и да изнесете све чињенице које су, опет по Вашој оцени и по савету свакако стручног лица, Вашег браниоца, Вама у прилог. То сте наравно разумели, па ево изволите.

Опт. Дарко Перић: Хвала. Добар дан прво. С обзиром да не сумњам у Вашу професионалност и госпође Илић, ја своју одбрану не бих износио, сигурно сте упознати са свим оним што сам до сада рекао у разном изјавама, одбранама, а с обзиром да и претходно веће а и претходни тужилац су се сагласили да ја своју одбрану никада нисам мењао и да сам остао доследан од првог дана, од истражног судије па до завршне речи, да све што сам рекао нисам допуњавао, нити чак мењао, тако да ја ни сад после толико времена не бих имо шта ту ни да додам, ни да променим, а и с обзиром да сте инсистирали и да је тражено убрзање овог поступка који већ дуго траје, мислим да би то отприлике било то што бих ја реко везано за одбрану, под условом да сте ви сагласни за тако нешто, једино ако ви као веће инсистирате да ја износим одбрану, ја ћу је износити.

Председник већа: Ако сам Вас добро разумео, дакле, Ви остајете код онога што сте до сада давали?

Опт. Дарко Перић: Све што сам до сада рекао ја остајем при том и немам ништа ни да додам, ни да одузmem на то. Имао бих само две...

Председник већа: Кад сам већ почео само да кажем, оно што сам наравно био говорио и прошле године, а и ове године помињао генерално за све предмете који се суде уопште у овој земљи Високог савета судства око тог убрзања, то је нешто што на чему ми не инсистирамо али Високи савет судства је таквог става и он, то сам био саопштио и вама и наравно свима који су овде били присутни, свим учесницима у поступку најпросто да бисте то знали, а шта ће се и како ће се даље поступати у предмету то преостаје да видите, али просто тако то говорим и Вама, опет наравно и свима осталима који су све то чули и разумели опет на свој начин. Што се каже, имате ли нешто да додате ономе што сте раније наводили?

Опт. Дарко Перић: Немам ништа, све што сам рекао остајем.

Председник већа: Или да се осврнете на нешто што сте могли чути, поготово на претходном претресима, односно на овом последњем од како је дошло до укидања пресуде.

Опт. Дарко Перић: Ја бих везано за последњи претрес касније нешто рекао и рекао бих нешто везано за оптужницу, а што се тиче изношења моје одбране то је ово сад што сам рекао, нит сам млађи, нит сам освежио сећање, то је оно што знам то сам рекао.

Председник већа: Кад кажете „касније“ на шта мислите, када касније?

Опт. Дарко Перић: Мислим сад одмах.

Председник већа: Изволите.

Опт. Дарко Перић: Осврнуо бих се на оптужницу коју смо добили 02.09.2014. године. Ја када сам рекао да је не разумем, то нисам урадио по инерцији зато што су се и остали тако изјашњавали, нити сам имао намеру да омаловажим рад Тужилаштва, али једноставно ту постоји нешто на шта бих ја покушао да укажем што лично сматрам да не стоји и да зато ја као такву ту оптужницу не могу да прихватим. Цитирао бих прво, цитирао бих следеће: „Иако је био свестан незаконитости и недопуштености издатог наређења, извесних последица извршења таквог наређења по оштећене у виду наношења тешких душевних и телесних патњи које је и хтео али и могућих додатних последица по исте оштећене у виду повреда њиховог телесног интегритета и довођења у опасност њихових живота али је на њих пристао“, овде бих прекинуо сад, „које је и хтео“, Тужилаштво без икаквог релевантног доказа процењује шта сам ја у том тренутку хтео, а да при том занемарује следеће да сам известио свог претпостављеног када сам први пут видео да се малтретирају затвореници што он за дивно чудо никада није ни потврдио али није ни негирао. Да сам када се догодио тај...

Председник већа: Само нешто, ту говорите о коме?

Опт. Дарко Перић: О претходном оптуженом који је овде говорио.

Председник већа: Само да знамо.

Опт. Дарко Перић: Да сам прекинуо ту акцију када се догодио тај трагичан чин, да сам упутио повређене у Шид, да сам вратио заробљене, а када сам касније сазнао због чега су ту ја сам их и пустио, јер никога више није било брига за њих да оду кућама. Имамо изјаве сведока који су чули како мој курир преноси моје наређење стражи да се пуца на сваког ко покуша да приђе и да малтретира затворенике. Имамо изјаве, говорим о изјавама Хрвата, да ја нисам поставио стражу на импровизовану амбуланту да они не би живи остали и да би били...

Председник већа: Само Ви наставите, кад сте већ прекинути, стицајем околности, за ово све што сада говорите кажите нам такође шта сматрате да би суд требало да закључи из овога што Ви сада говорите?

Опт. Дарко Перић: Да ли је могуће да неко, то сам хтео да резимирам.

Председник већа: Само на записник да констатујемо да је адвокат Гордана Живановић приступила.

Адв. Гордана Живановић: Захваљујем на разумевању.

Председник већа: Хвала.

Опт. Дарко Перић: Да ли је нормално да неко ко је после тога и ову једну радњу пре тога урадио да је хтео њих да повреди и да је он то једноставно прихватио као такво. Мислим, ту нема никакве логике закључивања, па чак и ма колико човек био пристрасан, да после непуних два-три сата ја наређујем да се пуца на добровољце у случају да приђу затвореницима и то на моје Србе, не на Хрвате.

Председник већа: Не радим са намером да Вас ометем у слободном давању Ваше одбране али ипак ћу учинити то само да Вас подсетим да овде оно што је Вама стављено на терет је нечовечно поступање.

Опт. Дарко Перић: Како? Можете ли Ви мени да објасните шта сам ја то нечовечно урадио? Прво ми је стављано окрутно поступање.

Председник већа: Само да то имате у виду.

Опт. Дарко Перић: Мени није јасно у чему се огледа...

Председник већа: Да сте хтели да се нечовечно поступа, мислим врло...

Опт. Дарко Перић: Али видите, овде се говори у оптужници...

Председник већа: ...да је било неспоразума....

Опт. Дарко Перић: Знате шта, овде се у оптужници говори о свесној намери да сам ја хтео, што апсолутно не постоји ни један доказ за то, нити су било које моје радње после тога указивале на то да сам ја то стварно хтео. Друга ствар,

Председник већа: Навићи ћете се већ на ово, али кад смо већ кренули тим путем, добро, то не само да је тврдња у оптужници и нешто што Вам се ставља на терет већ је и закључак суда онај претходни такав, више-мање.

Опт. Дарко Перић: Знате шта, да је тај закључак суда такав исправан Апелација се не би бавила мојом пресудом.

Председник већа: Да ли је примедба Ваша на оптужницу самим тим и на ову пресуду?

Опт. Дарко Перић: Сасвим нормално, јер ова пресуда и извире из оптужнице. Овде има и термин „али је на њих пристао“, односно на наређење. У војсци, то сви знају, не постоји термин „пристати на наређење“. Донесеш наређење, пренесеш наређење, извршиш наређење. И где се то види да сам ја пристао? Тиме што сам пренео добијено наређење, да ли сам ја показао одушевљење тим наређењем, да ли сам ја пред војницима који су овде саслушавани изјавио да је то моје наређење, не, велика већина њих је говорила о томе да сам ја рекао да су добили то наређење од Димитријевића и да га морају извршити. Ја ни у једном моменту то наређење нисам крстио као своје, нити сам га у било ком сегменту променио да бих могао да га крстим као своје, што је суд и констатовао. Следећа ствар у овој оптужници што је онако, искрено речено, ја не сумњам да су најбољи српски тужиоци у овом Тужилаштву али ово даља формулација некако ми говори више о некој намери него омашци, где се каже, да сам...

Председник већа: Изволите.

Заменик тужиоца: Извињавам се, једна моја, само да се обратим Вама, ја бих предложио ипак да пошто сам ја нови тужилац у овом предмету и не само због тога, него због тога што је ово суђење из почетка, да нам он ипак укратко да своју одбрану везано за овај кривично-правни догађај и што би било основ да му ја и остале колеге који смо овде присутни, поставимо после питања, упоредимо, па да му и предочим неке ствари које су се до сада дешавале, да то направимо као једну целину, јер овако на овакав начин, је доста за мене, ето, то је нека мога сугестија.

Председник већа: Тишину молим, само да би ме господин Перић чуо, је ли то могуће?

Опт. Дарко Перић: Мало је незгодно, ја таман сад говорим о оптужници, господин Кнежевић ме прекида и тражи оно што сам ја понудио на почетку да се изјасним све, у крајњем случају ја могу да дам укратко али то ће бити у односу на оптужницу стварно укратко.

Председник већа: Онда кроз ово што сте сада говорили, пошто говорите о томе шта није било, онда провуците и оно шта јесте било, то је овако најједноставније ја мислим.

Опт. Дарко Перић: Само да ово завршим па ћу онда. Где се каже да сам ја потчињенима Радовану Влајковићу и Радивоју Јосиповићу пренео то наређење које третирам као своје, а када су они присутни војници изразили своје негодовање и неслагање „одлучно је поновио наредбу која се мора извршити“. Овде је врло интересантна игра речи. Војници ни у једном моменту нису исказали негодовање и

неслагање с оним што се мени ставља на терет, већ су исказали негодовање и неслагање да се иде у претрес терена због минских поља, што овде нигде не стоји и где испада да су сви бунили због тога, само сам ја теро те затворенике да они иду, што ни један војник који је овде саслушаван није изјавио, него им је проблем био тај страх од минских поља и то стоји у мојој одбрани, то стоји и у изјавама сведока, али једноставно Тужилаштво је ту реченицу убацило да би се показао, не знам зашто, да ли је омашка или једноставно да се покаже колико сам ја задрто прихватио то наређење као своје па нисам хтео да послушам ни остале. Мислим, та последња реченица стварно не би требала ту да буде.

Завршио бих, 26.05. мада сте Ви овде рекли да не треба да се бавимо с оним што се дешавало у односу на оптужницу пре оптужнице, али ипак неке ствари много лакше ће се дати објаснити од овога што ја кажем. 26.05. тужилац на припремном рочишту каже дословце да сам ја добио и пренео Влајковићу наређење. Нигде не говори о томе да је то моје наређење, да сам ја то хтео или да сам га прихватио. Он то чак не говори ни у завршној речи где такође децидно каже да сам ја примио и пренео наређење и сад одједном шта се десило од тог периода до данас, да ли у светлу неких нових доказа се мења оптужница, да ли је ствар онога што је Апелација нашла. Апелациони суд је дословце навео да је првостепени суд утврдио да сам ја пренео наређење. То констатује Апелација, значи не ставља суду никакву замерку, нити му обара одлуку зато што није исправно утврдио чињенично стање што се мене тиче. Има примедбу што је...

Председник већа: Још једна ствар, мислим дуго се већ води поступак, видели сте већ како то иде ако ни у којој другој прилици нисте били подвргнути томе али бар кроз онај вишегодишњи претходни први поступак видели сте, ово је тренутак изношења одбране. Ви сада у ствари се све више и више концентришете на нешто што су у принципу завршне речи, извођење тих закључака.

Опт. Дарко Перић: Да, али то бих желео да појасним и мени то звучи и знам и ја да је то пре за одбрану али...

Председник већа: Са друге стране, ако је оптужница мењана да ли се тиме мења и Ваша одбрана?

Опт. Дарко Перић: Мења се у смислу како је пресуда рефлектовала се на ону прву оптужницу и зашто је тако донесена, односно ми је нејасно зашто је донесена сад оваква оптужница, јер ми имамо где Апелација каже установљено и утврђено да сам пренео наређење.

Председник већа: Закон не брани да се оптужница измени док поступак траје.

Опт. Дарко Перић: Исто тако ту стоји да се не зна зашто сам осуђен, да ли што сам пренео или зато што сам наредио, где Тужилаштво одједном добија неки логички закључак да можда треба да ми стави да сам наредио, то је њихов логички закључак. Мој логички закључак је да нисам требао да будем осуђен јер сам само пренео наређење, као што је њихов логички закључак ствар њихове слободне процене тако је и овај ствар моје слободне процене. Што се тога тиче то је оно што бих рекао везано за оптужницу. Што се тиче кратког мог излагања онога што господин Кнежевић би волео да чује...

Адв. Јасмина Живић: Судија, ако допуштате, бранилац окривљеног...

Председник већа: Ако нема господин Перић ништа против, кажите Ви.

Опт. Дарко Перић: Немам.

Адв. Јасмина Живић: Ја се извињавам и суду и окривљеном што ћу га прекинути у излагању. Обзиром да је оптужени Перић на почетку излагања рекао да остаје при својој одбрани коју је изнео, која је коензистентна, која се није мењала са том одбраном су сви учесници у поступку упознати или су имали благовремено времена да се упознају, ја не видим разлога да он сад понавља оно што је рекао већ више пута, ето Ви просто одлучите о томе, ја мислим да је то сувишно и да је беспотребно одуговлачење поступка.

Председник већа: Некад се такав аргумент и са те стране може чути. Не видим велики проблем у томе да нам господин Перић у најосновнијим цртама да неки, како рече колега, резиме.

Опт. Дарко Перић: Па, с обзиром да треба да изнесем одбрану, а с обзиром на основу ове оптужнице ја ћу да укратко изнесем моју одбрану. Добио сам наређење од потпуковника Димитријевића, у том моменту нисам сагледо то, тај претрес терена ми је једноставно деловао као нека акција која у себи не садржи ништа посебно опасно, без обзира што би неко рекао да је вођење тих цивила, за које нисам ни знао да су цивили, да сам то више третирао као неку демонстрацију силе да мештани се не буне, не пуцају, не дејствују на наше снаге. То сам и претходни пут изјавио, буквално оно нашо сам се у некој новој позицији, нисам био ни физички ни психички довољно спреман, а нисам имао времена да ја сад седим и да анализирам то наређење. Како сам га добио тако сам га пренео, јер сам у том моменту добио још три-четири наређења, тако да једноставно то је било то. Ту сам дошо из Чаковца где ме је потпуковник Димитријевић позвао, ја сам пренео мојим старешинама наређење, касније је војска мало у страху побунила се зашто да идемо зато што има минских поља да можемо да страдамо. Ја сам рекао да смо наређење добили и да треба да га извршимо и једноставно ја сам отишао јер сам исти дан од потпуковника Димитријевића добио други задатак да извидим неку шуму која је исто тако требала да се претреса. Обе акције су у исто време почеле, не знам, можда 20 минута, пола сата, не могу да проценим време кад се то десило, позвао ме је везиста и рекао да се догодила трагедија, несрећа и да се одмах вратим и објаснио ми где да дођем, неким асфалтним путем већ, мислим да је према Товарнику или не знам већ куда иде тај пут и ја сам дошао, затекао, одмах сам видео на лицу места што је и нормално, да пребројим жртве, 18 људи је ту било. Прекинуо акцију, рањени у камион, вратио ове људе где су били, касније у току дана с обзиром да нисам имао никакав контакт с тим што сам Димитријевића одмах известио шта се десило, после тога нико ми ништа није рекао шта да радим с тим људима. Ја сам разговарао с неким од њих и они су ми објаснили, или су то били неки од мештана, да су они ту да би се видело да ли они пуцају ноћу на наше људе. То је најкраће што може да се каже а што се мени ставља на терет. Оно што сам мало пре већ, што сте Ви исправно крстили као завршну реч, рекао шта сам у међувремену све урадио од момента тог инцидента што једноставно није нешто што би урадио неко ко треба да буде проглашен ратним злочинцем, ко мрзи Хрвате и ко је био ту само да убија Хрвате, јер да је то тако акцију би ја наставио, ови не би ни ишли у Шид, нити би их обезбеђивала наша војска и слично. Све изјаве Хрвата овде које су биле имали су афинитиван став према нашој јединици и нико није имао никакву замерку на њу, чак имају захвалност да су велика

већина њих остала живи захваљујући нама и сад одједном десило се то што се десило. То је отприлике то што бих ја изнео као своју одбрану, као укратко своју одбрану.

Одмах да кажем, с обзиром да сте ипак и Ви и госпођа Илић и господин Кнежевић нови у овом поступку на ваша питања ћу одговарати, на питања осталих адвоката и оптужених не желим да одговарам јер су имали седам година и питали су све шта су хтели.

Председник већа: А свог?

Опт. Дарко Перић: Он тек све зна, нема потребе да ме пита ништа, а може ме и после питати ако је нешто нејасно. Имао бих још једну ствар коју сте Ви сигнализирани а коју ја не бих пропустио без обзира на то. Претходна одбрана оптуженог, ја сам добро запамтио да сте Ви рекли да се овде користи реч термин „неистина“, али ми није јасно како да ословим човека који говори неистину. Ми имамо српску реч, ја ћу је употребити, а Ви ме и опомените, ја у два дана више лажи нисам у животу чуо, да је то нешто, мислио сам, свашта сам у животу чуо али тако нешто нисам.

Председник већа: Мислите на неке чињенице или на нека питања војне доктрине?

Опт. Дарко Перић: Знате шта, 95% је била лаж, 95%, а сад ћу конкретно рећи. Без обзира што Ви сте њега опомињали да неке ствари су небитне у овом поступку али стварају слику о човеку, е тако је он стварао слику о мени и о мојој јединици, о мојим људима као једној лоповској разулареној банди. У претходном поступку нисам се бранио, додуше Тужилаштво ме ни за шта није ни нападало нити сам имао потребе да се браним од тужиоца али сам се бранио од здружених сведока и од оптужених Димитријевића и Влајковића који су покушавајући да оно што сам ја реко убеде веће да је лаж, покушавали да створе о мени неку карактерну црту човека који је, не знам ни ја какав. Тај бес и то усијање негативно које избија из Димитријевића према мени је тотално нејасно. Он је мени наредио, он је мене довео овде и уместо ја да будем бесан на њега, уместо ја да му свашта кажем и да га квалификујем како и заслужује, ја се коректно шест година понашам према њему, а он од ходника до ове суднице то злоупотребљава. Шта он очекује, да ја признам да он то није наредио да би он био слободан, па добро, ја и да признам али шта ћемо са Ђокићем који је три дана пре него што сам ја и дошо у Ловас и чуо да постоји Ловас њему забранио да изводи ту акцију, шта ћемо са његовом изјавом? Који му је дословце рекао да то не сме да ради, а он се оглушио о његову наредбу. Шта ћемо са Лончаром који је изјавио да је долазио код њега на састанке, да му је редовно подносио извештаје, а који је први пут чуо за мене кад је дошао у судницу, није знао човек ни да постојим. Шта ћемо са Вељовићем који је изјавио оног момента када је Димитријевић дошао у Ловас, ја сам престао да имам било какву комуникацију са полицијом, милицијом и месним руководством на себе све то преузео Димитријевић. Не може он мене да оквалификује као најгорег криминалца и разбојника али не може да избрише све те људе. Имамо људе из Друге бригаде који сведоче да је долазио на брифинге у штаб и да су га тамо сретали. И он и даље скаче и покушава да, што је, мислим страшно, да што више оцрни мене, а сад је почео да то исто ради и са мојим официрима и са мојим војницима. Господин Димитријевић је завршио бесплатне школе, добио посао одмах, није конкурисо, добио стан, имао бенефициран радни стаж, имао пензију и зашто је он све то имао те погодности, да кад избије рат да буде беби ситерка Дарку Перићу. Цео његов радни век је био усмерен на

то и обука и школовање да мени буде беби ситерка, једном резервном официру који је извучен од свог редовног посла и дошо на ратиште. То је срамотна изјава његова. То је срамотна изјава. Највећи је проблем што макар да је био добра беби ситерка ко што каже, ја не бих био овде. Него и ту је пао, мада то није био. Ја мислим да једну ствар никад нећемо сазнати, шта је стварно био Димитријевић на ратишту. Од прошлих његових изјава до данас он је био човек задужен за конзерве и позадину, те координатор, те беби ситерка, те неки сарадник, те саветник и на крају је изјавио да није био ништа. Следећи пут кад буде изашо на ову говорницу мене ће оптужити за канибализам а он ће рећи да је у то време био на годишњем одмору, јер он не може да састави две изјаве исте, две изјаве исте. Ужасавајуће је, мада Чаковци нису предмет овог спора, да он говори о јединици о људима, 100 људи је било у тој школи, 100 лопова који краду утикаче, сијалице, не знам шта раде по њему, а где је био он, као моја беби ситерка. У школи је био комплетан штаб са 15-18 мојих официра и два вода, то је 80 људи, и шта они раде, улазе у школу и краду утикаче, па шта су ти људи, како ми да гледамо, шта је то? Ја им наредио ајмо сад крадемо електроинсталацију, а о кулену да не причам, који је стар годину дана јер у октобру месецу нико не прави кулен. Јосиповић који је частан човек и надам се да ће то потврдити, ће вам рећи строга забрана је била узимања хране која се нађе у кућама где се спава због опасности тровања истих, што је било случајева у Славонији, чак и најобичније тегле које су имале целофан бушиле су се ињекцијама и убризгавао отров, тако да војска и да је хтела није смела да узима храну због тога, а о овим крађама то је смешно. Шта су износили „Смедеревац“ на очиглед 80 људи краде „Смедеревац“ у школи где смо сви смештени, у ВЦ кад идемо види се и на чему смо то после, пошто је он ту био само четири дана, спремали ручак, ако смо одмах све у прва три дана покрали. Дошао је њему неки мештанин и то му рекао, па где си ти био господине, ако си био моја беби ситерка, ако је команда у школи што ниси био поред мене, где си ти то био кад је неко дошо да ти каже шта се дешава у школи, где си ти спавао, по српским домаћинствима где су те гостили као капетана на душеку, док сам ја и у Чаковцу и у Ловасу спавао на простирци и на поду у школи, а он је на оба места седео у кревету као нико и ништа и као моја беби ситерка, па бар да ме ставио поред њега у кревет да брине о мени. И то дошао неки мештанин, то је као кад би ја сада реко мени је један мештанин дошао у Ловас и рекао му да има дил са мештанима Димитријевић да најури Хрвате из Ловаса и да ће му се они за то одужити. Логички размишљамо то је већа вероватноћа него ово што је он рекао, мада мени то нико није рекао, ја нећу да лажем као он, да ми је то неко рекао. Па замислите докле би то ишло.

И онда убиство мештанина, формулација буквално је био стрељан. Ја сам о томе већ говорио, први дан војска се смешта, командири чета наређују да се околни простор претресе да би се видело ко ту живи да ли постоји реална опасност празних кућа и слично. Момак из Лознице с пушком ушао у двориште, старац један, овај се уплашио, рекао му руке у вис, овај уместо руке у вис ставио руку у џеп, овај пуцао и убио га. Овај хтео да извади личну карту, о томе извештај писмени стоји, достављен, чак је и жена убијеног тог била ту и чула то. Тај човек је доживео нервни слом. Одузето му је оружје, био је буквално све време под стражом да се не би убио. И он квалификује то као буквално стрељање, значи неко је наредио и неко је добровољно дигао пушку и убио мештанина. Па мислим, па сутра ће можда неко од тих људи или њихових потомака читати записник са овог суђења, мислим то једноставно не могу да дозволим да такве лажи опстану. Спомиње Јеремић Горана и да је он причао о мени и пријему људи. Ја прочитах у изјави код истражног судије и у поступку који је дао, човек нигде не спомиње ни мене ни моју јединицу, чак и не зна ко је ту био, он спомиње да је ту био неки официр али он нема појма о коме се ради, чак није ни сигуран да ли је официр

због униформе ових регуларни, односно територијалне одбране. Он то извуче из контекста да би опет мене оцрнио.

Ми смо овде имали и случаја да је он чак покушавао вама да стручно објасни да је командант тенковске јединице да је он уствари био командант места, па је после одустао од тога, па је чак рекао да је командант био неки пуковник Ловрић који је чак и Хрват, мислим врхунац небулозности, који је у пензији Хрват ту живео и сад њега неко поставио за команданта места. Само сви други, а тај је командант тенковске јединице кога он крсти као „Јоца Трта“ он је с њим спавао четири дана у истој соби и то у кући која је одмах била до затвора и до месне заједнице где се он кретао. Он за четири дана није успео чак ни да сазна ништа, а спавао је с тим човеком, ни како се тај човек презива, али зато се изванредно сећа да га је полицајац Вукосављевић Милутин пратио у Товарник кад је он ишао у Товарник, тога се сећа, а зашто се овога не сећа, па човек неће да прича оно што се неком свиђа, већ како јесте. Чак ни спомиње ни Родољуба Марковића који је био у Товарнику, али призива некога Плавшића Миру који је био безбедњак у нашој јединици и који никада није ни био у Ловасу, који је остао у Чаковцу, као неког валидног сведока који овде треба да дође и који је део свеопште светске завере против њега. Врхунац свега је што је он овде једно 50 минута као пешадинач изигравао правника и нашу скупштину и тумачио нам војне прописе и законе. Нормално, тумачи онако како се њему свиђа, без икакве, прво овде кад смо имали вештака ми нисмо имали толико питања колико се сад одједном појављује кад вештак није ту и тад није било ни помена да је он војни стручњак по питању права и да он може да тумачи војне законе и прописе. У једном моменту ми је изгледало ко да смо сви ми овде ретардирани да слушамо његове небулозе, лажи и измишљања и ко да, мислим, то вређа интелигенцију сваког нормалног човека, бар негде, негде да постоји нека истина. Та чувена бележница коју је њега као натеро истражни судија да чита, човек му је лепо рекао хоћете ли да је прочитате, ја не могу прочитам, он је узео и прочитао. Пет година те бележнице нигде нема, нестала је, чак је и господин Налић тражио њено вештачење, нема, нестала, да би се одједном сад појавила. Нормално преправљена и та бележница више нема никакав значај. Мени стварно, ја кажем ово што сам чуо надам се да ме неће Влајковић разочарати па да не буде да сам то први пут у животу чуо. То је отприлике оно што сам ја мислио да кажем.

Председник већа: И то је према члану 397 ЗКП изношење одбране по избору само оптуженог.

Према члану 398 следи саслушавање оптуженог.

Схватио сам да адвокат Јасмина Живић неће имати никаква питања. Према редоследу у том члану ЗКП-а, јавни тужилац.

Заменик тужиоца: Пре него што поставим било које питање само ћу рећи да никад нисам био заступник, односно поборник отезања и одуговлачења поступка па тако да ако сам оно што сам рекао рекао, то сам рекао у најискренијој намери. Што се тиче мојих питања за оптуженог Перића, ја ћу га ипак питати па нека он одлучи да ли ће одговорити или неће одговорити. Када сте Ви дошли на славонско ратиште?

Опт. Дарко Перић: Ја мислим да је девети али нисам сигуран.

Заменик тужиоца: Шта девети, шта значи девети, месец?

Опт. Дарко Перић: 09. октобар.

Заменик тужиоца: 09. октобар?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Како сте дошли на ратиште?

Опт. Дарко Перић: Камионима из Ваљева.

Заменик тужиоца: Не питам Вас за камионе, него Вас питам јесте ли били мобилисани и у оквиру које јединице?

Опт. Дарко Перић: Добио позив за мобилизацију у оквиру противдиверзантског одреда територијалне одбране четврте оперативне зоне.

Заменик тужиоца: Шта сте Ви били у том?

Опт. Дарко Перић: Капетан прве класе.

Заменик тужиоца: Капетан прве класе по чину, а у односу на, јесте ли били командир вода, командир чете, командир одреда, шта сте били по функцији?

Опт. Дарко Перић: Ви ћете ипак да истрајете на Вашем да ја изнесем одбрану. Био сам командант...

Заменик тужиоца: То ми је посао господине...

Опт. Дарко Перић: Знам али све то постоји у подацима и поновљено сто пута.

Председник већа: Питање је у тренутку мобилизације, је ли тако?

Опт. Дарко Перић: Командант одреда сам био ја. Мислим, сто пута сам то поновио.

Заменик тужиоца: Ја сам Вам рекао, значи можете одговорити, не морате.

Опт. Дарко Перић: Ја ћу да Вам одговорим али стварно...

Заменик тужиоца: Значи више времена узимамо на ову реплику него на питања и одговоре.

Опт. Дарко Перић: Добро, и ја ћу бити брз ако и Ви будете брзи.

Заменик тужиоца: Реците ми где сте дошли прво на словонско ратиште кад сте дошли, кад сте стигли са вашом јединицом?

Опт. Дарко Перић: Преноћили смо у Товарнику и одатле смо отишли за Чаковец.

Заменик тужиоца: Били сте у Чаковцу?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Чаковац или Чаковци, како се зове то место?

Опт. Дарко Перић: А сад, ја сам, зове се тако како сам реко, да ли је тако исправно или није не знам.

Заменик тужиоца: Добро, не знам, питам Вас само.

Опт. Дарко Перић: Чаковец.

Заменик тужиоца: Реците ми ко је Ваш претпостављени био када сте били у Чаковцу или Чаковцима, не знам како се зове стварно то место?

Опт. Дарко Перић: Мој претпостављени је био потпуковник Димитријевић.

Заменик тужиоца: Потпуковник Димитријевић. Потпуковник Димитријевић је у свом исказу са претходног претреса рекао да није био Ваш претпостављени него да је Ваш претпостављени био Ђокић до предпотчињавања од стране, односно јединици којој је командант био Душан Лончар, да ли је то тачно или не?

Опт. Дарко Перић: Шта ме питате да ли је тачно, не схватам, да ли је то Димитријевић рекао или да ли је тачно то што је он рекао?

Заменик тужиоца: Па послушајте ме шта Вам кажем па ми неће поставити то питање.

Опт. Дарко Перић: Чуо сам.

Заменик тужиоца: Значи, ја Вам предочавам његов исказ са претходног претреса и питам Вас да ли је тај исказ тачан или не, у том делу ко је Вама био тада претпостављени? Он каже да није био он, него да је био Ђокић до предпотчињавања јединице Душану Лончару? Значи да ли је Ваш претпостављени био тада Ђокић или Димитријевић? Односно, да ли је икада био Ваш претпостављени Душан Лончар?

Опт. Дарко Перић: Да, ја Душана Лончара нит сам знао да му је ту јединица, нити сам знао за тог човека.

Заменик тужиоца: Само ми одговорите је ли Вам био претпостављени или не?

Опт. Дарко Перић: Душан Лончар?

Заменик тужиоца: Да.

Опт. Дарко Перић: Можда је он био мени претпостављени али ја то нисам знао.

Заменик тужиоца: Добро, то је одговор.

Опт. Дарко Перић: Ја не знам да ли ми је био.

Председник већа: Разјашњења ради, претпостављам да се мисли на непосредног претпостављеног оног кога морате знати.

Опт. Дарко Перић: Па и он је човек изјавио да смо се овде први пут у животу видели нас двојица, чак ни у документима не постоји нигде моје име и презиме до овог инцидента да ја ту постојим на ратишту са јединицом, да ја долазим на састанке, подносим извештај, или слично. Ту ни један папир не постоји.

Заменик тужиоца: Ви кажете данас на претресу да долазите у Ловас по наређењу, ако сам добро разумео...

Опт. Дарко Перић: Нисам чуо, који сте датум рекли?

Заменик тужиоца: Нисам рекао ни један датум. Кажем када долазите у Ловас ви долазите по наређењу Димитријевића или нечијем другим наређењем?

Опт. Дарко Перић: Димитријевића.

Заменик тужиоца: Како долази до тога да он вама издаје наређење?

Опт. Дарко Перић: Радио-станицом.

Заменик тужиоца: Радио-станицом?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Он говори на претходном претресу да није било радио-станице, да није имао никаква средства везе.

Опт. Дарко Перић: Много што шта је он говорио.

Заменик тужиоца: Значи то није тачно?

Опт. Дарко Перић: Радио-станција је постојала у Ловасу и то ови мештани могу да потврде. Била је радио-станција.

Заменик тужиоца: Колико пута контактирате пре него што долазите у Ловас?

Опт. Дарко Перић: С киме?

Заменик тужиоца: Са Димитријевићем?

Опт. Дарко Перић: Ни једном.

Заменик тужиоца: Па је ли Вам он наређује да дођете?

Опт. Дарко Перић: Не.

Заменик тужиоца: Па како онда рекли сте мало пре да Вам да је он...

Опт. Дарко Перић: Не он лично.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Дарко Перић: Мени је везиста дошао...

Заменик тужиоца: Објасните нам.

Опт. Дарко Перић: Везиста ми је дошао и рекао да је звао потпуковник Димитријевић и да је рекао да једна јединица дође одмах у Ловас зато што имају тамо неких проблема, сваку ноћ их нападају.

Заменик тужиоца: Па јесте ли Ви то проверили или сте поверовали њему на реч?

Опт. Дарко Перић: Не.

Заменик тужиоца: Поверовали сте њему на реч да је то тако?

Опт. Дарко Перић: Зашто не бих.

Заменик тужиоца: Не знам, питам, то ми је посао да питам.

Опт. Дарко Перић: Он је везиста, то му је посао, то је командир одељења везе, седам људи сам имао у вези, он је исто официр.

Заменик тужиоца: Када Ви долазите у Ловас, који дан?

Опт. Дарко Перић: Па ја мислим да је 17. био тај дан.

Заменик тужиоца: Да ли можете да се сетите, пуно је времена прошло, је ли то у јутарњим часовима?

Опт. Дарко Перић: Поподне смо дошли.

Заменик тужиоца: Поподне, добро.

Опт. Дарко Перић: Негде можда, ајд сад, да ли је два, три, четири, пет, али поподне.

Заменик тужиоца: Реците ми, да ли тог 17. када долазите у Ловас видите, срећете, будете у контакту са Димитријевићем?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Где, када и како?

Опт. Дарко Перић: Ја сам мислио да је то месна заједница, а то је једна зграда у центру села, ту је била нека просторија и ту сам се ја њему јавио да сам дошао. Не сећам се сад ко је од тих који су ту били нама рекао, да ли он или неко од мештана, где ћемо бити смештени, односно речено нам је да сви будемо смештени у школи комплетна чета и то на спрату смо били и за састанак ми је рекао да дођем.

Заменик тужиоца: Рекао Вам за састанак?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Јесте ли Ви знали где ћете га наћи кад већ идете тамо у Ловас, је ли вам речено?

Опт. Дарко Перић: Па то су ти неки детаљи, да ли сам ја некога питао, да ли је неко изашао па ми рекао али тога стварно не могу да се сетим како сам дошао до њега, али сигурно чим сам ту дошао да сам морао комуницирати чисто и због смештаја и свега да се јавим.

Заменик тужиоца: Добро. Налазите га тамо у тој просторији, шта је то, месна заједница, кућа, није важно, тамо затичете Димитријевића?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Говорите да је то био неки састанак, ко је ту још био присутан, односно кога Ви затичете тамо када долазите?

Опт. Дарко Перић: Било је ту доста људи али ја ту никога нисам знао.

Заменик тужиоца: Никог нисте знали?

Опт. Дарко Перић: Па први пут видим те људе, вероватно су се они представили као и ја али тешко да ја могу сад, знате кад један човек уђе у просторију пуну људи далеко му је теже да запамти те људе него он сам кад уђе они њега.

Заменик тужиоца: Добро. Да ли Ви познајете Димитријевића од раније, да ли сте га познавали пре тог ратишта?

Опт. Дарко Перић: Знао сам га овако из виђења.

Заменик тужиоца: Јесте ли били на заједничким неким војним вежбама или тако нешто?

Опт. Дарко Перић: Сад, како сам га знао, визуелно, мислим ја сам га, нисам ја њега први пут видео у Ловасу, он је био и у Чаковцу, био је и кад је мобилизација, значи знао сам га. Ја сам радио седам година у Секретаријату за народну одбрану општине Ваљево, могуће да смо се и тад сретали, по неким мојим задацима да смо се и тада сретали можда на неким вежбама али не могу да се сетим.

Заменик тужиоца: Јесте ли резервни официр?

Опт. Дарко Перић: Молим?

Заменик тужиоца: Јесте ли резервни официр?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Јесте завршили ШРО, Школу резервних официра?

Опт. Дарко Перић: Да, да.

Заменик тужиоца: Која специјалност?

Опт. Дарко Перић: Противдиверзантска дејства.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Дарко Перић: Специјална школа у Пожаревцу.

Заменик тужиоца: Значи били сте на том, био је тај кажете састанак, у које је то доба дана било, ноћ, дан?

Опт. Дарко Перић: Па можда пре тог полицијског часа, сад стварно не могу да се сетим времена.

Заменик тужиоца: И је ли се сећате данас, пуно је времена прошло, шта је била тема тог састанка? Колико сте дуго тамо били боравили?

Опт. Дарко Перић: Тема састанка сећам се да су се двојица нешто хтели да побију, да су претили један другом пиштољима, ко и шта не знам, и овде касније је било и речи о том догађају, јер то ми је створило одмах чим сам ушао неку ружну слику. Ја ту нисам био пун састанак. Ја сам добио задатке, сад да детаљишем, знате како, први пут када сам о овоме причао после 18 година ту се тражи доста детаља које ипак и време а и године бришу. Ја знам да сам добио задатке које сам добио задатке и да сам после тога отишао. Да ли су они шта после тога већали, договарали се или не то ја не знам али углавном знам да сам добио задатак да дам једног човека да стоји испред затвора и да не пушта никог унутра сем тог управника затвора и не знам ко је ту још био, зато што упадају неки унутра и малтретирају затворене, добровољци. Да сам добио задатак овај да пренесем Влајковићу да сутра иде на претрес терена и да сам добио задатак да ја са једном групом људим одем и да извидим тај терен Бадњаре, тако да после добијања тих задатака ја сам отишо, нисам имо потребе више ту да будем.

Заменик тужиоца: Реците ми, кажете добијање тих задатака, од кога добијате те задатке?

Опт. Дарко Перић: Од Димитријевића.

Заменик тужиоца: Он Вам то саопштава тамо у тој просторији коју сад помињете?

Опт. Дарко Перић: Да, да.

Заменик тужиоца: Реците колико се дуго Ви ту задржавате, да ли ту има неке расправе, да ли се ту одлучује о нечему? Мислим, ја сам, ако можете да ми помогнете само, да створим неку слику.

Опт. Дарко Перић: Господине, мислим, да ја проценим време задржавања стварно, не знам, чак не могу ни отприлике да кажем да ли сам био 20 минута или пола сата.

Заменик тужиоца: Знате шта мене занима? Мене занима да ли то када он Вама даје то што Ви говорите, о чему сте мало пре говорили, да ли томе претходи нека, ајд нећу рећи расправа али у сваком случају разговор на ту тему шта треба да се уради да неко даје неко друго размишљање, неко друго виђење па да се дешава неки договор или како, па вам се то онда саопштава, не желим да ништа вам инсинуиран него само да ми помогнете да створим слику о том догађају и одвијању тог.

Опт. Дарко Перић: Реко сам Вам да је ту била расправа везано, кад сам ја дошао, да је била расправа везано за то потезање пиштоља. Е сад...

Заменик тужиоца: О чему је била расправа?

Опт. Дарко Перић: Неки је проблем, неко је неког напо и о томе су доста дуго дискутовали, условно речено дуго и неко је чак на том састанку претио да ћу ја пуцати, а везано за ове задатке сад да кажем да ли је било неке дискусије ја стварно не могу да се сетим, да ли је неко нешто добацио. Ја оно што знам, знам да сам наредбу добио од Димитријевића и да ли је неко рекао послаћу ја пет људи са њим или послаћу ја људе да воде ову групу у винограде или даћу ја људе да прате до Бадњаре, стварно не могу да се сетим. Вероватно је била нека дискусија, немогуће да је то само било, али ког обима и ко је дискутово, то нема шансе да се сетим.

Заменик тужиоца: Кад сте Ви дошли већ тамо, је ли тај састанк или како ћемо већ да га крстимо, био у току па Ви само се ту нађете или почиње тек кад Ви дођете?

Опт. Дарко Перић: Ја колико знам долазили су и после мене, тако да кад је тај састанак званично почео ја не знам јер је била та гужва и расправа везана за тај конфликт на који сам ја ту наишао баш кад сам ушо.

Заменик тужиоца: Чини ми се да сте рекли данас да је било речи о неким лицима која су ту била затворена, о чему се ту ради, где су та лица била затворена у селу? Бар тако сам ја схватио, да је било речи на том састанку, тамо где сте Ви присуствовали, да је било речи о неким лицима обзиром на задатке које сте добили, је ли, која су била негде затворена, тако сам бар ја схватио.

Опт. Дарко Перић: А да, мислите, да. Речено ми је да зграда до те месне заједнице да је ту неки затвор и да ту поставимо једног човека који ће, који неће дозвољавати насилан улазак ту лицима која немају посла.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Дарко Перић: И да он се консултује ваљда са управником ко сме да улази, ко не сме.

Заменик тужиоца: Па ко је управник?

Опт. Дарко Перић: Откуд знам.

Заменик тужиоца: Не знате.

Опт. Дарко Перић: Мислим можда је тада и речено али ја не могу сада то да се сетим.

Заменик тужиоца: Добро. Реците ми пошто се овде у оптужници помиње сад тај човек није жив Деветак Љубан. Јел ви знате тог човека? Јел сте га познавали?

Опт. Дарко Перић: Пре тога?

Заменик тужиоца: У то време ајде да кажем, не пре тога. Него у Ловасу, да ли је постојао такав човек јел се сећате и ко је тај човек био, шта је он био?

Опт. Дарко Перић: Искрено да вам кажем ја тог Љубана Деветака сам тек касније чуо, могуће да сам се ја с њим упознао тамо али тек касније било је у неким новинама а и његова специфичност његовог презимена ми је остала у сећању.

Заменик тужиоца: Значи знате како тај човек изгледа односно како је изгледао? Не сећате се.

Опт. Дарко Перић: Не, да ме је неко питао како изгледа те 2007. не бих могао да га опишем.

Заменик тужиоца: Добро. А да ли можете да кажете да ли је он био те прилике присутан када вама Димитријевић даје то наређење или већ шта треба да урадите?

Опт. Дарко Перић: Ни за једног не могу сем Димитријевића, ја вам кажем да их нисам познавао. Тад сам их први пут видео.

Заменик тужиоца: Окривљени Димитријевић је дајући свој исказ на претресу 29. и 30. априла то је задњи пут кад смо били, он је рекао да је се вама обраћао у смислу да ви нешто урадите ако будете хтели, ако будете, јер он није имао никакву руководећу улогу тамо нити је могао да вам нешто нареди. Јел то тачно или не?

Опт. Дарко Перић: Ја сам то причао 15 минута.

Заменик тужиоца: Да ли се сећате на том састанку где је био Димитријевић, где је седео, где се налазио да ми то објасните ако можете да ми кажете, да ли се сећате? Значи, да вам сад не инсинуирам нешто да вам...

Опт. Дарко Перић: Шта?

Заменик тужиоца: Јел се сећате?

Опт. Дарко Перић: По некој инерцији ја би требао да кажем на челу стола, јер увек онај ко је главни седи на челу стола али ја не могу да гарантујем да је седео у челу стола. Једноставно не могу да се сетим.

Заменик тужиоца: Да вас питам једну ствар. Ко је био старешина највишег ранга у Ловасу у то време од ЈНА?

Опт. Дарко Перић: Па Димитријевић.

Заменик тужиоца: Димитријевић. Да ли је овај, тај који је најстарији по чину има и највећу фактичку власт у селу?

Опт. Дарко Перић: Нормално. Једино ако није на пропутавању само па се задржао 10 минута.

Заменик тужиоца: Рекли сте да сте ви ако сам добро разумео само пренели то што вам је Димитријевић рекао, односно наређење Влајковићу и Јосиповићу јел тако обојици?

Опт. Дарко Перић: Да.

Адв. Бранко Димић: Примедба, извињавам се. Ја се противим оваквом начину, прво смо реаговали овде спонтано на ово претходно питање ја нисам хтео да устанем јер нисам бранилац да кажем не тиче ме се. Али мислим да је то сад више ствар правне оцене која се тражи од окривљеног Перића који је при том рекао да остаје при свему ономе што је раније изјавио доста детаљно заиста више пута испитан, суочаван на различите околности што се тога тиче чини ми се, стварно не видим разлога да се поставља питање окривљеном Перићу да ли је неко, ко је највиши по чину, да ли то значи да има фактичку власт или нема. То је ствар оцене. Прва ствар...

Председник већа: Може се рећи да стоји ово што сте рекли.

Адв. Бранко Димић: Друга ствар, ово последње питање које тужилац поставља мислим да није дозвољено јер нигде није поменуо Јосиповића Дарко Перић барем не данас, раније је објашњавао тај догађај како је текао, али данас није поменуо да је Радисав Јосиповић био тај који је од њега примио наређење што се овим питањем сугерише а Дарко Перић у брзини неће се видети на транскриптима, истог момента када добије питање одговара са да, просто га не саслушавши до краја, само молим да се или коригује то питање или да још једном овај, окривљени објасни али ја не бих терао окривљеног јер се изјаснио да остаје при ономе што је раније говорио а и о овоме је било речи охoho.

Заменик тужиоца: Шта сад ја треба да кажем? Да се изјашњавам на ово или шта?

Председник већа: Немојте, ви сте у овој фази постављања питања.

Заменик тужиоца: Ја постављам питање, ви одлучите да ли ћете дозволити питање или не. Мислим да не правимо ту неку филозофију око тога.

Председник већа: Добро, ово прескочите, наставите даље.

Заменик тужиоца: Добро. Значи, ја само покушавам без жеље да се било коме оправдам да оно што пише у овој измењеној оптужници питам јел то тако или није тако. Значи ништа ми друго није за циљ нити да некога доводим да му инсинуирам нити било шта. Чак сам и рекао овом човеку данас овде сада Перићу ако сте тако рекли, тако да. Значи управо из ове како се зове, измењене оптужнице страна 8, страна 9, ту се говори о нечему што је према тој оптужници Дарко Перић урадио да би видео да ли је то тако или не ја га питам, па нека ми он каже јесте, јесте, није-није. Ништа друго нема. Значи ви сте ако сам вас добро разумео, добили то наређење од Димитријевића? Ајд сад не испадне да кажем нешто што, коме сте га предали?

Опт. Дарко Перић: Влајковићу.

Заменик тужиоца: Влајковићу, добро. А шта је Влајковић био тад?

Опт. Дарко Перић: Командир чете.

Заменик тужиоца: Јел вама потчињен? Ви сте му старешина непосредни или како то иде?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Добро. А рецитге Радисав Јосиповић који се овде помиње овај, шта је он био тад?

Опт. Дарко Перић: Командир првог вода.

Заменик тужиоца: Јел сад да то кажем то је линија, ви сте, па онда испод вас је јел тако, да употребим израз нисам ја војни експерт, овај Влајковић па онда опет испод њега Јосиповић?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Значи није тачно да сте Влајковићу и Јосиповићу него само Влајковићу то пренели?

Опт. Дарко Перић: Ја не знам да ли је Јосиповић био присутан, иначе ја немам потребе да преносим командиру вода...

Заменик тужиоца: Добро, у реду.

Опт. Дарко Перић: Наредбу. Значи ја ако сам преносио ...

Председник већа: Колега...

Опт. Дарко Перић: Влајковићу а он случајно био ту. Не могу сада да се сетим да ли је он баш био присутан иначе, наредбу преносим.

Председник већа: Да ли можете давати директне команде и преносити наређења виших официра нижима тако да, рецимо у овом случају директно Јосиповићу а не и преко Влајковића? Да ли је то могуће, да ли је то дозвољено?

Опт. Дарко Перић: Не. Мислим, све је могуће али у принципу ја комуницирам са себи првим подређеним старешином. Имате ту изјаву неких војника да они никад нису чули да ја њима командујем из противдиверзантске чете Ваљево и да сам ја икада било какву наредбу њима дао. Ја једноставно искључиво командујем преко командира чета.

Заменик тужиоца: А сад ми реците да ли је ту тада био овај Влајковић када је био тај састанак или није? Односно где му ви то преносите наређење?

Опт. Дарко Перић: У школи.

Заменик тужиоца: Добро. Значи, ви одлазите тамо и тамо тада кажете шта и како даље. Реците ми нешто сте помињали то минско поље јел сте ви, јел тада било познато да постоји минско поље? Јел сте ви знали конкретно за постојање минског поља у Ловасу?

Опт. Дарко Перић: Ја сам се везано за то изјашњавао, мислим 99% да сам ја скренуо пажњу на то минско поље да је постојало и мислим да ми је Димитријевић рекао за то минско поље. На основу чега кажем не могу да будем сигуран. Али на основу чега то тврдим. Имате изјаву командира Трећег вода противдиверзантске чете Плавшића који је овде а и у истрази изјавио да кад сам ја дошао на минско поље да сам грдио Влајковића јер сам му рекао шта ви овде радите и одакле ви овде? Јер по мени то уопште није био правац пута куда су они требали да иду оно што је Димитријевић рекао куда се иде, пошто ми нисмо знали то место. Е сад, друго је то што су ишли мештани па водили јединицу, али самим тим стварно, ја лично мислим да сам рекао за то минско поље али не могу да гарантујем.

Заменик тужиоца: Реците ми да ли ви знате да ли сте заиста тада знали локацију тог минског поља, где се то минско поље налазило?

Опт. Дарко Перић: Ближу локацију не верујем да сам знао. Ако ми је Димитријевић рекао, можда ми је рекао знам да је асвалтни пут у близини да се туда не иде, да ту има минско поље или десно, господине, ја сам дошао у 4 сата поподне, састанак се обављао ајде у 5 сати пре полицијског часа, сутрадан ујутру је ваљда до 06 полицијски у 08 сати други састанак у 10 се иде на задатак. Ја нисам имао времена с киме да се упознајем нити са тереном, било шта. То је све било оно у трку.

Заменик тужиоца: Господине ја вас питам па ми ви кажите знам, не знам. Мислим то шта ја могу, ја морам да вас питам.

Опт. Дарко Перић: У реду.

Заменик тужиоца: Шта ћу. Неко мора да ради овај посао. Овај...

Опт. Дарко Перић: Па ја би се мењао с вама.

Заменик тужиоца: Значи ако сам вас добро разумео, ви знате за постојање тог минског поља отприлике али не знате где се оно налази јел тако? Реците ми овај, објаснили сте то у свом исказу, сазнали сте шта се десило, отишли сте на лице места овај, јел тамо затичете на лицу места и Влајковића и Јосиповића?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Јел разговарате с њима о томе шта се десило?

Опт. Дарко Перић: Молим?

Заменик тужиоца: Јел разговарате с њима о томе шта се десило?

Опт. Дарко Перић: Немам шта са Јосиповићем да разговарам, малопре сам вам рекао молим вас, малопре сам вам рекао да ја комуницирам искључиво са командиром четом. Мислим ви покушавате Јосиповића да ми придодате у тој причи.

Заменик тужиоца: Ма не покушавам човече ништа, само одговорите.

Председник већа: Помоћи ћу ја. Рекли сте како је по пропису, односно тако сте одговорили како је по пропису него да ли...

Опт. Дарко Перић: Тако и јесте.

Председник већа: Се десило тако да је Јосиповић био ту истовремено па сте у том смислу не војном...

Опт. Дарко Перић: Не, да ли је он био ја се чак...

Заменик тужиоца: Видите господине...

Председник већа: Не војном, људски разговарали.

Заменик тужиоца: Људски. Десио се неки догађај 18 људи је погинуло па питате шта се то десило.

Председник већа: Макар и не обраћајући се Јосиповићу директно, јел то био смисао...

Опт. Дарко Перић: Ја знам само да сам разговарао са Влајковићем.

Заменик тужиоца: Само...

Опт. Дарко Перић: Да ли је у његовој близини био Јосиповић да ли је Јосиповић био са својим водом ја се тога уопште не сећам.

Заменик тужиоца: И шта вам каже тај с ким разговарате?

Опт. Дарко Перић: Да су их увели ту ти који су их водили у то минско поље.

Заменик тужиоца: Извините, нисам разумео. Нисам вас чуо. Шта сте рекли?

Опт. Дарко Перић: Питао сам га одакле ту, јел колко ја знам требало је да се иде неким сасвим другим путем. Он ми је рекао да су их ту довели.

Заменик тужиоца: Јел вам описује или објашњава како се десила та погибија тих лица?

Опт. Дарко Перић: Описао је.

Заменик тужиоца: Шта каже?

Опт. Дарко Перић: Рекао је да су налетели на минско поље и да је неко узвикнуо „минско поље“, да је командовано да се стане и у моменту када су двојица добровољаца и он пошли да погледају минско поље да се један од тих заробљених бацио и активирао минско поље.

Заменик тужиоца: После тога ви обавештавате Димитријевића о томе шта се десило?

Опт. Дарко Перић: Да.

Заменик тужиоца: Шта он каже? Јел он зна?

Опт. Дарко Перић: Не сећам се да ми је било шта рекао.

Заменик тужиоца: Јел он знао за то?

Опт. Дарко Перић: Не могу да се сетим да ли сам га ја први обавестио или је то знао. То не могу да се сетим.

Заменик тужиоца: Реците ми, да се вратимо мало уназад пошто ја гледам своје забелешке, да ли сте ви пре него што ће се ово десити са овим минским пољем и то све, отишли тамо на ту, у ту изолацију или како сам ја то написао на економију где су се налазила та лица мештани тога села затворени, да видите ко је ту, колико има тих људи, дал су повређени, да ли се нешто с њима дешава?

Председник већа: Ближе микрофону, не верујем да треба понављати, али ако убудуће се мало удаљите па можда...

Заменик тужиоца: Јел сте ме разумели?

Опт. Дарко Перић: Одлично сам вас разумео. Па да поновим што сам бар једно десет пута до сад изјавио. Да сам отишао, да сам ишао тамо.

Заменик тужиоца: Реците ми овај, да ли сте икога тамо лично претресали?

Опт. Дарко Перић: Не.

Заменик тужиоца: Добро. Да ли је неко у вашем присуству тукао тамо неког од тих затворених лица?

Опт. Дарко Перић: О томе сам малопре и рекао да сам приметио да се нека лица малтретирају и туку, да је ту био неко за кога су ми рекли да је старешина, да сам њему рекао а да он то није могао ништа да промени а да сам о томе обавестио Димитријевића.

Заменик тужиоца: Реците ми да ли је после овог догађаја, сад се враћамо, односно идемо даље јел после погибије ових људи на том минском пољу, да ли се у селу Ловас одржавао неки састанак везано за то што се десило на минском пољу да ли имате сазнања?

Опт. Дарко Перић: Не знам.

Заменик тужиоца: Не знате.

Опт. Дарко Перић: Ако питате да ли сам ја био на неком састанку, ја нисам био.

Заменик тужиоца: То сам хтео да вас питам следеће али сте ми сада одговорили. Шта се дешава после погибије тих људи овај, у селу да ли се нешто мења у смислу неке персоналне промене? Да ли неко мења Димитријевића или он ту остаје? Како се даље ситуација развија?

Опт. Дарко Перић: Немам ја уопште никакве информације ни сазнања о томе. После догађаја на минском пољу ја сам изгубио сваки контакт са Димитријевићем када сам му саопштио шта се десило јер је дошла војна полиција ту да узме неке изјаве и ти који су узимали изјаве су ме обавестили да Димитријевић покушава да сву кривицу свали на мене одмах и на, и после тога нормално ја више нисам хтео с њим да имам никакав контакт.

Заменик тужиоца: Колико ви још будете у Ловасу пре него што напустите то место?

Опт. Дарко Перић: Ја мислим да смо следећи дан отишли, да смо преспавали још једну ноћ.

Заменик тужиоца: И напуштате Ловас?

Опт. Дарко Перић: И одлазимо за Ваљево јер нам тад истицало тих 15 дана које смо требали да будемо ту. Дал још једну или две ноћи нисам сигуран, али сигурно не даље од две ноћи још.

Заменик тужиоца: Хвала.

Председник већа: Председник већа и чланови већа. Господине Перићу ви сте већ говорили то није спорно сасвим, да је ваша специјалност ВЕС или друго нешто, противдиверзантска јел?

Опт. Дарко Перић: Мој ВЕС пешадинац, иначе школа територијалне одбране у Пожаревцу је формирана после овог дешавања у Босни и она је имала чисто да обучава за противтерористичка дејства.

Председник већа: Догађања у Босни што је...

Опт. Дарко Перић: У Радану јесте, оно када је група терориста јесте...

Председник већа: Димитријевић помињао.

Опт. Дарко Перић: Јесте.

Председник већа: Пошто сте командовали тим одредом који је у целини јел тако носи назив и функцију јел противдиверзантска да ли су и остали војници 300 и нешто јел тако?

Опт. Дарко Перић: 376.

Председник већа: Говорили овај, да ли су и они били довољно и посебно обучени за ајде да кажемо најконкретније овде за разминирање? Или уопште за поступање са минско-експлозивним средствима?

Опт. Дарко Перић: Да вам кажем, против... ја сам ту...

Председник већа: У ствари, да почнемо од тога нижи старешина укључујући и ове који су овде, а и војници.

Опт. Дарко Перић: Ја сам био командир ове ваљевске територијалне чете противдиверзантске до једно два месеца пре него што смо отишли на ратиште, ајде месец дана или два, немојте ме држати за реч и онда одједном сам постављен за командира противдиверзантског одреда. Тај одред сам ја и то не комплетан видео на једно два дана у неком центру код Шапца где се само мењала униформа, тако да ја фактички сем противдиверзантске чете остале нит сам познавао, значи то је Шабачка јединица, то је лозничка јединица, чак ни команду моју, то су људи које сам буквално велику већину први пут тад упознао. Тако да о могућностима те јединице ја нисам имао никаква сазнања. Ни да ли су они имали неке, јел пазите, и војници обични уче демонтирање али то је нешто што се не би могло дати најобичнијем војнику да узме зато што је једном некада на неким часовима радио демонтирање.

Председник већа: У односу на оно што сам питао схватам да је одговор да не знате.

Опт. Дарко Перић: Ја не знам, па да ли је био неки специјалиста за демонтирање у било којој од ове три чете.

Председник већа: У смислу ове специјалности?

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: Јесу ли Влајковић и Јосиповић сами лично да ли су имали неку додатну обуку, да ли су они били као и ви?

Опт. Дарко Перић: То не знам. Њихову обуку не знам, ја знам да сам ја имао додатних обука, у том специјалном центру у Панчеву што се тога тиче али што се тиче њихових обука и све, ја...

Председник већа: Када је то било у односу на овај октобар '91 године? То у Панчеву што говорите.

Опт. Дарко Перић: То је било '78 године, ја сам то већ и заборавио а тад се не бих ни усудио да било шта радим.

Председник већа: Шта спада у опрему потребну за разминурање? Мислим наравно конкретно баш у овом случају за ове противпешадијске мине, нагазне, потезне и тако даље. Онај ко би то радио шта, да ли треба нешто да има посебно или не треба?

Опт. Дарко Перић: Надам се да нећу добити слабу ако тачно не одговорим. Али делује ми као наставно питање, већ сам позаборављао. Мислим да мора да се има нож или маказе и ашов за откопавање. Али кажем одавно је то било кад сам ја то радио.

Председник већа: Да ли је било ко од војника у вашем одреду имао тако нешто? Добро, ашов јесте имао сигурно.

Опт. Дарко Перић: Не знам ни да ли су носили ашов, сад не могу да се сетим да ли су они тај ашов на ту акцију носили.

Председник већа: Да, да ли су уопште имали?

Опт. Дарко Перић: Јер обично се носи кад је укопавање.

Председник већа: И то маказе што говорите.

Опт. Дарко Перић: Не знам, стварно не знам да ли је неко имао маказе или неки нож погодан за то.

Председник већа: Оне пипалице и то?

Опт. Дарко Перић: Не верујем.

Председник већа: Да л је било шта од овога што сте поновили сада спадало овај, у јел неко био задужен са тим предметом? Било ко у вашем одреду?

Опт. Дарко Перић: Ја колко знам, да вам кажем ја колко знам, ми смо имали само класично пешадијско наоружање. И не могу да се сетим да је постојало, постојао је диверзантски вод, али ја сад не могу да вам кажем шта су они све имали.

Председник већа: Дивезантски вод у оквиру вашег одреда?

Опт. Дарко Перић: Јесте. Пошто и то, ја сам њих тад први пут упознао тако да ја стварно не могу сад да вам кажем шта су они и да ли су они имали неку додатну опрему.

Председник већа: Диверзантски вод је или није био тога дана у Ловасу?

Опт. Дарко Перић: Био је, он је са Димитријевићем отишао тог дана заједно.

Председник већа: Раније?

Опт. Дарко Перић: Раније.

Председник већа: Да ли је по вашем виђењу сада после свега овога тај вод требало да буде ангажован или не за оно што је био ваш задатак?

Опт. Дарко Перић: По мом виђењу то није требало да буде нико, није ангажован ниједан вод зато што је постојала директна наредба од претпостављених старешина да се та акција не изводи. Ја да сам за ту наредбу знао ја у сваком случају би друкчије реаговао.

Председник већа: Какав је по? Молим?

Адв. Слободан Живковић: Судија, могу да интервенишем, ја се извињавам на ово ваше питање.

Председник већа: Кажите.

Адв. Слободан Живковић: Мислим толико се овде суди, мислим ово је сугестивно питање, прво, нигде не постоји наредба ви сте сад хтели да га наведете да каже неко разминурање. Прво, нигде не постоји таква наредба значи...

Председник већа: Дакле, није била таква намера а и да јесте што никад се не би ни десило, оптужени се није ни доведен у неку...

Адв. Слободан Живковић: Па добро, али ви сте га... таквим питањем наводили јер како се зове, ми све ово време тврдимо у овом поступку да таква наредба нигде не постоји.

Председник већа: Схватам шта Ви кажете, нећу се наљутити. Нико то није ни тврдио.

Адв. Слободан Живковић: Ни усмена ни писмена.

Председник већа: Разумем. И нећу Вам замерити на овој интервенцији. У реду, него даља питања ће показати разлоге за то. По вама који је био смисао, каква потреба вођења мештана у акцију, на терен, како год?

Опт. Дарко Перић: Чини ми се да је основа била да се мало заплаше ти мештани, да се демонистрира нека војна сила, да једноставно престану та дејства о којима они.

Председник већа: Мислите ли на ове који су поведени или на друге?

Опт. Дарко Перић: Па знате шта...

Председник већа: Мислите на мештане остале...

Опт. Дарко Перић: Реакција...

Председник већа: Или на оне који нису у том тренутку...

Опт. Дарко Перић: Па ми смо имали случај у Чаковцу да по целу ноћ дејствују снајпери и убеђени смо били да су то радили мештани из села с обзиром да смо ми мењали локације тако да је не могу гарантовано да тврдим да ли су дејства у Ловасу сам кратко и био да ли су дејства у Ловасу била директно споља или је било изнутра.

Председник већа: Како би да вас разумем онда или како желите да вас разумемо, како би то деловало на било кога то извођење?

Опт. Дарко Перић: Па у смислу да је дошла нова јединица, да има више војника, да једноставно да нико неће седети ту и чекати да буде убијен него да смо једноставно спремни за неке акције типа оно да изађе се из Ловаса и да се, ако постоје групе ван Ловаса да се можда оне потраже и томе слично, мада је та акција била тотално без везе акција тог претреса винограда али...

Председник већа: Подсетите нас ко је одредио број овај, тих мештана пошто је било ту доста малтене исто колико и војника јел?

Опт. Дарко Перић: Ја не знам ко је одредио. Верујем да Влајковић није сигурно одредио јер ми смо имали само задатак да поведемо ваљда 40-50 људи из наше чете а сви остали и њихов број од тих мештана Срба до мештана Хрвата ја не знам како су сви они кренули да ли су они сви кренули да ли је то Димитријевић рекао да се сви воде или да се води 50 људи или не могу.

Председник већа: Ви сте говорили или нисте порицали нисте негирали, да сте се тог јутра обратили тим како је наведено заробљеним мештанима, у сваком случају овим Ловашанима, каквог је то имало смисла? И због чега сте тако учинили?

Опт. Дарко Перић: Ја не знам да ли је то било ујутру или увече, ја не могу да се сетим.

Председник већа: Рецимо да је свеједно.

Опт. Дарко Перић: Знате шта је.

Председник већа: Али у том обраћању због чега?

Опт. Дарко Перић: Ја не могу да се сетим ако сам рекао да сам се обратио јесам, али не могу да се сетим да ли сам се обраћао. Ако имате ту, ако сам рекао онда сам им се обратио, то стоји али мало незгодно после 5 година суђења, много

информација је прошло и онда сад не знаш како да повежеш шта је оно твоје сазнање, а шта информација коју си накнадно примио у овој судници.

Председник већа: У реду. Дакле, 18. октобар навели сте малопре да вас је, тако смо разумели јел, везиста обавестио, односно преко везисте сте сазнали да се нешто десило што није требало да се деси или о чему је требало да будете обавештени то јест о овоме догађају, инциденту како год на минском пољу. Нисам баш разумео да ли је тај везиста био уз вас пошто сте ишли на извиђање јел тако...

Опт. Дарко Перић: Не, имали смо радио везу. То је везиста четни везиста.

Председник већа: Четни везиста вам је јавио.

Опт. Дарко Перић: Јесте радио везом.

Председник већа: А ви сте, јесте ли ви лично носили радио станицу са собом или је неко био ради радио везе са вама?

Опт. Дарко Перић: Не знам да ли је носио мој, не везиста није ишао са мном, могуће само да је носио или мој курир или ја.

Председник већа: Пошто је било извиђање у шуми па зато.

Опт. Дарко Перић: Молим?

Председник већа: Па мислим схватио сам да сте ишли у извиђање у шуму.

Опт. Дарко Перић: Нисмо ми ни дошли до шуме.

Председник већа: Добро, али у реду.

Опт. Дарко Перић: То је онај класичан токи-воки, могуће да га је носио мој курир или ја, не могу да се сетим сад. Пре ће бити да га је он носио него ја.

Председник већа: Кроз то обавештење јесте ли сазнали од кога је дакле везиста сазнао за то, ко је то њему јавио па да он јави вама, ко му је нарадио...

Опт. Дарко Перић: Оно чега се ја сећам да је само било да дођем да је...

Председник већа: Где се он налазио у том тренутку?

Опт. Дарко Перић: Кад је мене звао?

Председник већа: Тај са друге стране везе, да.

Опт. Дарко Перић: Ја претпостављам да се налазио на минском пољу, ја не знам где се он налазио чим је звао са минског поља вероватно је био ту уз Влајковића.

Председник већа: Ви знате да је звао баш са минског поља?

Опт. Дарко Перић: Па одакле би могао да ме зове? Мислите да није остао у школи? Не, није, мислим да је он ишао са Влајковићем, не знам. Никад о томе нисам размишљао да ли је неко отишао до школе па му рекао да ме зове или је он био ту.

Председник већа: Ја сам разумео да сте следећи дан практично напустили Ловас и вратили у Ваљево.

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: Рекосте да је то било 15 дана.

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: Тих 15 дана је ли тако било предвиђено или је ...

Опт. Дарко Перић: Да, то је било предвиђено је. Зато не знам да ли смо ми 07. дошли, да ли је урачунат 07. када смо али 15 дана је била предвиђена та мобилизација, то је тако било у тој четвртој оперативној зони.

Председник већа: Је ли тиме онда било окончан ваш боравк на ратишту...

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: И ...

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: Је ли вам нешто уписано после у књижицу?

Опт. Дарко Перић: Ако мислите...

Председник већа: Учешће у рату да.

Опт. Дарко Перић: Мислим да није уписано, нисам гледао.

Председник већа: Мислим и ако јесте од када до када?

Опт. Дарко Перић: Не, па ја сам само тај период био и ни пре ни после тога, тако да.

Председник већа: На неким другим подручјима?

Опт. Дарко Перић: Не.

Председник већа: Да ли је поводом овога догађаја баш у ствари, знамо да није спорно знамо да јесте давали некакву изјаву војној полицији, небитно у овом случају какву, него да ли је и да је то било дан касније 19. октобра, да ли је било какав поступак пред органима војске према вама вођен или према вашим потчињеним официрима Влајковићу, Јосиповићу?

Опт. Дарко Перић: Ја сам ...

Председник већа: Те године одмах или касније?

Опт. Дарко Перић: Ја сам изјаву дао...

Председник већа: Да ли је то утицало, да ли сте и даље резервни капетан прве класе или не?

Опт. Дарко Перић: Сад ћу вам рећи. Ја сам изјаву дао мислим е сад да ли је Товарник или Шид, неком мајору безбедности не могу да се сетим тачно где је војна полиција била смештена и то сам је дао мислим да је тог дана увече или сутрадан ујутру када сам чуо шта је све Димитријевић изјавио у својој изјави. Јер они од мене, они су дошли у Товарник али од мене нису узимали изјаву јер ја нисам био ту ни присутан и сматрали су да треба да узму изјаве од оних који су били ту присутни. После тога никада нико ми није тражио. Долазио је само један из државне безбедности код мене то је било можда '92 године, тражио је нека питања, односно тражио је одговор на нека питања, ја сам га проследио у команду града код Ђокића и ако он да сагласност у његовом присуству ћу одговори на сва питања и тако је и било. Поставио ми је пар питања и ту се завршило. После тога ја сам остао капетан прве класе све до пре не знам, годину-две дана јер више, тада је промењено само капетан, не постоји више чин. Ја сам фактички био унапређен о чему сам и говорио у штаб четврте оперативне зоне и једино смо нас двојица резервних официра били у том штабу, он је био састављен од професионалних официра.

Председник већа: Дајте одговор на оно што сам вас питао у смислу да ли је пред неким дисциплинским органом или пред судом части и тако нешто против вас или у односу на вас вођен неки поступак за ово или није.

Опт. Дарко Перић: Никад.

Председник већа: Како бисте и да ли је имало икаквог значаја то у целој ситуацији односно дана 17. и 18. октобра '91 оно однос да кажемо ваше јединице са ајде да не кажемо добровољцима него онима који су били, који нису били мобилисани већ својевољно придодати другим јединицама.

Опт. Дарко Перић: Нисмо имали никакав однос ако мислите на ове добровољце који су тамо били. Прво што...

Председник већа: Или било које друге...

Опт. Дарко Перић: Они су дуже били на ратишту онако што је можда и нормално можда и није, гледали су погрдно су нас звали „партизани“ ми смо били за њих гуштери јер смо тек дошли на ратиште тако да ми фактички с њима нисмо имали никакав однос. Ако мислите на то. Мислим, не знам на који однос у ту Бадњару кад сам ишао ишло је пар мештана, ишло је пар добровољаца. То је тако наређено значи да ја идем са 3-4 човека, да иде пар добровољаца и да иде пар мештана. Значи, то је била група од неких 10 људи. Исто тако и кад се ишло овамо у претрес винограда, речено је да ће ту ићи неки капетан Јоца који има мало више искуства и то је то. Е сад с колком групом, ја се не сећам да ли је речено да ће ићи 20 људи или 10 или 7.

Председник већа: Кажете капетан Јоца, јел то значи да има исти чин као и ви?

Опт. Дарко Перић: Или командир Јоца, пардон. Нисам сигуран мислим да је командир неки Јоца не капетан.

Председник већа: Јел то податак као што је податак, односно чињеница да сте ви били капетан прве класе или је то нека врста надимка?

Опт. Дарко Перић: Не разумем.

Председник већа: Јел тај заиста био капетан ако га зовете...

Опт. Дарко Перић: Не, не, ја сам погрешно се изразио. Капетан је, знам да су ми рекли да је командир неки у питању Јоца и да ће...

Председник већа: Командир коме?

Опт. Дарко Перић: Немам појма, у тим добровољачким јединицама.

Председник већа: Јел то значи да сматрате да су постојале баш добровољачке јединице независне?

Опт. Дарко Перић: По оном сазнању које сам ја добио тамо је био дал је сад чета, одред је неки добровољачки ко је, знам да је, ако се тачно сећам или боље речено присећам да се радило негде, да су ми причали око 80 људи е сад која је то формација била, то не знам. Не могу да се сетим.

Председник већа: Неколико људи дакле уз вас у правцу ради извиђања шуме Бадњара јел тако?

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: Шта се може рећи ко је командовао том групом?

Опт. Дарко Перић: Ја.

Председник већа: Да ли се томе било ко опирао?

Опт. Дарко Перић: Не.

Председник већа: Да ли је неко покушавао да наметне вама своје командовање у тој ситуацији?

Опт. Дарко Перић: Није било никаквог конфликта, ја сам командовао највиши чин сам, ишло је пар добровољаца, ишло је пар мештана. Ти мештани не знам ни да ли су...

Председник већа: Другим речима јел неко оспоравао ваше вођство?

Опт. Дарко Перић: Не, није. Ти добровољци што су ишли и ти мештани су се културно понашали, мислим није било ту никаквих несугласица.

Председник већа: Ти мештани који су пошли са вама јесу ли они били међу онима претходно заробљенима или не?

Опт. Дарко Перић: Не, не знам. Ја мислим немогуће да су били заробљени па ишли су са мном.

Председник већа: Ко је њих одабрао?

Опт. Дарко Перић: То је на састанку речено. Е сад коме је речено да иду 2-3 човека од тих ја то не могу да се сетим.

Председник већа: Које су били националности?

Опт. Дарко Перић: 99% су били Срби. Не би им дали да иду, не знам шта би Хрвати с нама ту радили.

Председник већа: Чланови већа можда, мислим на обоје. Нема. Пуномоћник оштећених?

Адв. Бранко Димић: Бранко Димић адвокат...

Опт. Дарко Перић: Ја се извињавам, да не одговарам на питања оптужених ни адвоката. Тако да можете да седнете.

Адв. Бранко Димић: Ја бих молио да ми дозволите да поставим питање а оптужени Перић када га чује нека каже изјаснио сам се да не желим да одговарам на питања ако сматра. Замолио бих оптуженог Перића за тај изузетак ако може, ако не може не замерам. Овде се помињало у више наврата и кроз питања и кроз излагање минско поље. Питам строго у смислу војне терминологије да ли је тада у то време на том месту било познато да се ради о минском пољу баш као такво, како га војна терминологија дефинише или је било сазнања о могућности постојања неких мина? Да ли су оне постављене кроз поље или не, питам за, више питам за дефиницију. Ако жели да одговори ако не жели, у реду је и то.

Опт. Дарко Перић: Па Бане је драг и пристојан човек али не бих правио изузетак. Ако ме ви питате ја ћу одговорити ако не.

Председник већа: Добро. Хвала у том случају.

Адв. Борис Зорко: Ја се извињавам, ја бих такође хтео да поставим нека питања разумејући ово што је оптужени Дарко Перић изнео али моја обавеза свакако јесте да поставим питања, оцена ће бити већа да ли ће односно да ли ће оптужени одговорити или не.

Председник већа: Да, бранилац оптуженог Димитријевића...

Опт. Дарко Перић: Ја се извињавам ако можете да ми појасните. Ја сам се изјаснио да нећу да одговарам. Јел то значи да сви могу сад да постављају питања, ја да слушам а да не одговарам? Јел можете ви мене да ослободите?

Председник већа: Дакле, дефинитивно остајете код тога?

Опт. Дарко Перић: Да.

Председник већа: То се не односи на тужиоца јел тако?

Адв. Борис Зорко: Па ја кажем овде значи имамо овде парцилајну ситуацију да се негде може одговорити, негде не. Ја то заиста процесно је мало атипична ситуација и мислим да то ЗКП не предвиђа делимичне одговоре и одабир слободни коме ће се одговарати коме не. Оцена већа је да ли ће дозволити да се ускрати одговор односно да ли ће се омогућити оптуженом да одговори.

Председник већа: Његова воља мислим да га не можемо принудити.

Адв. Борис Зорко: Не, ја заиста не желим да овај, оптуженог господина Перића принуђујем на одговор.

Председник већа: Али онда у светлу тога онда немојте ни почињати са питањем.

Адв. Борис Зорко: Свакако ћу поставити питање а онда ће се оптужени изјаснити да ли ће одговорити или не.

Председник већа: Већ последња два минута говоримо на ту тему. Нема неке сврхе јел без обзира јел?

Адв. Борис Зорко: Добро уколико је то став већа.

Опт. Дарко Перић: Знате шта, 5 година траје процес. На сва питања сам одговарао и шта сад треба опет да измишљају неке приче и да се нон стоп браним следећих 5 година од којеквих лажи? Доста. Имали су 5 година да доводе лажне сведоке, доводили су кумове, доводили су школске другове да лажно сведоче, зависнике од алкохола, од дрога, доводили су криминалце да сведоче и шта сад? Треба следећих 5 година да се браним од њих? Не могу више. Немам живаца. Рекао сам све што су хтели да питају имали су 5 година .И присустан је био адвокат могао је да пита у ових 5 година шта год је мене хтео. Ја сам на свако питање одговарао.

Адв. Борис Зорко: Прво, хоћу да кажем да ми није намера да било кога...

Председник већа: Ето овим смо на неки начин употпунили судску праксу.

Адв. Борис Зорко: Ја се слажем. Међутим, да сте употпунили судску праксу међутим, није ми била намера да било кога нападем али ја сам обавезан у име својих брањеника да нека питања поставим. Дакле, уопште не желим да прејудуцирам да ћу овде изнети било шта што може бити директно напад. Мене само интересују чињенице које су директно везане за резиме одбране која је овде данас изнета. Ја не видим

ниједан разлог да се сада одговори селекутују по потреби коме, оптуженом коме у неком моменту одговара да одговори на питање а у другом не. Мислим да ЗКП такву врсту акробације не предвиђа.

Председник већа: Рекао сам, то је наш став о томе.

Адв. Борис Зорко: У реду, хвала.

Председник већа: Чини ми се да не вреди даље да покушавате, схватио сам да то, па јел није иста ствар.

Адв. Борис Зорко: Није. Видећете да није.

Председник већа: Ајд да видим.

Заменик тужиоца: Да искористим председниче моје, што ја имам право па онда касније.

Председник већа: Па мислио сам да затворимо круг.

Адв. Здравко Крстић: Ја изузетно ценим одлуку сваког окривљеног а посебно овде присутног да се брани ћутањем. Камо наше среће да су се сви бранили ћутањем. Тек би на муци био онда тужилац. Али међу њима не постоји таква солидарност и то је проблем. Али проблем прво њих па онда нас. Али ја просто нећу да прејудуцирам одговор господина Перића, али мислим да неће имати снаге да ми не одговори на два три питања врло кратка ако има унапред нека каже.

Опт. Дарко Перић: Можете га прекинути, нећу му одговорити ни на једно питање.

Председник већа: Ништа, морам да будем консеквентан, значи како овај...

Адв. Здравко Крстић: Ја то изузетно ценим...

Председник већа: Према вама исто као и према претходним браниоцима.

Опт. Дарко Перић: Ја се не браним значи.

Председник већа: Немојте ни постављати питања.

Адв. Здравко Крстић: У вези мог брањеника. Не у вези његове одбране.

Опт. Дарко Перић: Прво, ја се не браним...

Адв. Здравко Крстић: Ако могу само да завршим господине Перићу. У реду, прихватам то ја кажем ти мој став је 40 година такав, па би се тужилац знојио 5-6 пута. Али добро, дакле, ако је такав став на почетку био не разумем што је тужилац привилегован. Ми смо чини ми се по ЗКП-у једнаки овде. А очигледно је да он више једнакији од нас.

Опт. Дарко Перић: Ја сам то рекао али изгледа да господин Крстић није чуо.

Адв. Здравко Крстић: Окривљени није морао ни да одговара на питања тужиоца.

Опт. Дарко Перић: Прво ја се не браним ћутањем .5 година сам одговарао на сва питања. Друго, веће ми је постављало питања зато што има два нова члана, господин Мирковић је већ био у претходном сазиву и тужилац је нов. Самим тим, пошто се ради о три нова лица, оставио сам могућност да постоји нешто што можда сте ви уочили е сад што је то можда тужилац мало и злоупотребио па тражио да износим одбрану али добро. Према томе, то није никако селективно. Сви сте овде били у судници 7 година.

Адв. Здравко Крстић: Али господине Перићу ја сам нов у овом делу кад ви дајете одбрану. Ја први пут присуствујем. Дакле, сећате се да сам био на почетку избачен, зато што сам био активан.

Опт. Дарко Перић: Сећам се. Шалићемо се у паузи на ту тему сад нема потребе.

Адв. Здравко Крстић: Не, није шала. Дакле, и ја сам у истој позицији као и тужилац и са тог аспекта мислим да сам нов. Али ценим ваш став и немам ништа да додам.

Председник већа: Ја закључујем да је оптужени немилосрдан у свом ставу тако да...

Адв. Здравко Крстић: Само нек остане при том ставу до краја, односно консеквентан од почетка па до краја.

Председник већа: Око тога јесте стварно био поменуо овај, нови персонални састав. Да ли тужилац има неко додатно питање?

Заменик тужиоца: Још нешто кратко само. Рекао је данас Дарко Перић оптужени да је то наређење које је добио...

Опт. Дарко Перић: Хоћете мало гласније само молим вас?

Заменик тужиоца: Хоћу, хоћу. Значи, рекли сте данас на овом претресу да сте то наређење које сте добили од Димитријевића пренели Влајковићу а не Јосиповићу и онда сте објаснили из којих разлога с ким комуницирате, с ким не. А мене само занима да ли је тада када ви то кажете Влајковићу и преносите, да ли је ту тада био присутан Јосиповић или не? Ако се сетите.

Опт. Дарко Перић: Не сећам се. Ја знам када сам директно рекао Влајковићу за ту наредбу додуше то су њих двојица тврдили да смо ми касније имали неки састанак, ваљда ова војска кад се нешто бунила због тих мина, али да ли је баш Јосиповић био поред Влајковића кад сам ја Влајковићу пренео ту наредбу то стварно не могу да вам потврдим. Не могу да се сетим.

Заменик тужиоца: И само још једно. Надам се да је последње, да вас нећу више ништа питати а то је да ли су ту били и неки од војника присутни? Да ли је ту била војска присутна? Да ли они то чују шта ви преносите овај Влајковићу?

Опт. Дарко Перић: Знате шта, можда се Влајковић сећа где је примио ту наредбу где сам му ја пренео ту наредбу ја се стварно не сећам да ли је то било на ходнику, у учионици или код мене тамо где сам ја спавао у учионици.

Заменик тужиоца: А да ли се сећате да је уопште ту било војника или не?

Опт. Дарко Перић: Не могу да се сетим.

Заменик тужиоца: Не. Добро. Хтео сам да вас питам...

Опт. Дарко Перић: Мислим могао би да кажем да није, али не сећам се искрено.

Заменик тужиоца: Хтео сам да вас питам и да ли су они на неки начин реаговали али од тога одустајем.

Председник већа: То је онда све што се тиче изношења одбране и саслушања оптуженог Дарка Перића бар у овом поступку. Можете се вратити. Оптужени Радован Влајковић, позваћу господина Влајковића овде за микрофон и прво само пре свега дакле информативно да чујемо да ли ће, јесте, господине Влајковићу да ли ћете ви, као што сте видели могуће су наравно и изношења одбране у целини, понављање измене свакако наравно јел и да остајете при ономе што сте раније давали или бар последњу одбрану коју сте имали па вас питам шта пре свега сте од тога одабрали, како ћете се бранити сада овом приликом?

Опт. Радован Влајковић: Добар дан. Поштовани тужиоце...

Председник већа: Да ли да почињемо са вашом одбраном или да направимо паузу овде у овом тренутку, о томе се ради.

Опт. Радован Влајковић: Тужилац, да се обратим оно културно, тужилац је нов пошто стари је отишао у пензију...

Председник већа: У овом случају, ми се гледамо па немојте гледати друге него просто оно на који начин само...

Опт. Радован Влајковић: Имам право да се браним да река Сава иде узбрдо.

Председник већа: Молим?

Опт. Радован Влајковић: Тако су ме научили моји браниоци. Значи ја могу да кажем да река Сава иде узбрдо данас али ја ако не морам да се обратим ни тужиоцу ни вама, ја немам намеру да било шта данас износим, да било коме шта одговарам. Јер сутра ће бити тачно 8 година, 8 година а провео сам у Ловасу 16 – 17 сати укупно, 12 сати значи био је мрак пошто је то била јесен и 5 сати дан. За то време оптужити човека, човека оптуживати 8 година ова држава, то а после свих оних мојих изјава шта

сам ја већ износио, ја данас стварно немам шта да изнесем. Ја само замољавам суд ми смо поднели као одбрана захтев да се и сам командир Другог вода, Стојковић Живан, то је тражило веће претходно овај, поднео захтев да сведочи на чињеницу састанка увече 17. где сам ја одбио наређење и само да схватите да тада је живот вредио мање него једно кокошије јаје и како сам се ја тада понашао ево и ако сам сад нормално здрав и нормалан човек и психички и физички, тако се понашам и сад, просто ми није јасно да неко да овако води поступак а само да је притворио још пар људи из команде мислим војске, из наше јединице, још команде ових добровољаца, бар по једно 48 сати, све би они лепо рекли јер би другачије се понашали. Свесни смо ми овде ови оптужени сви да кад су улазили неки сведоци да иду иза њих иду адвокати дословце до ових степеница и вичу правите се будале, ћутите, немојте одговарати. То ми видимо. Е сад што је то тако ја не одлучујем. Имам само још једну молбу да одговорим на Димитријевићеву констатацију да смо ми били руља. Он ми је објашњавао вероватно не знам тачно на кога је мислио, тиме је увредио мене и моју јединицу, моју чету и мене моја чета је изабрана тако што су људи попуњавани са оценом 5, значи кад је дошао из јединице у картону је морало да пише оцена 5 а ја ваљда као командир сам морао имати највишу оцену од војске. У Ловасу да не би сад оптерећивао суд, има пар сведока који су од да кажем оштећени и конкретно оштећени изјављивали како смо се ми понашали. То је сад рекао Дарко. Ја сам био ангажован касније и има та изјава исто у Малом Зворнику пошто тад Дарко није био и ми смо од војске оцењени са највишом оценом исто смо били у мешовито становништво, Бошњаци су тамо и остали живе и није било никаквих проблема. Значи оцењени смо са оценом 5, ја сад стварно не знам људи после толико година шта сад ја ту да причам и да понављам шта је било на састанку, зашто смо кренули, шта се дешавало тамо? Ја само имам једну констатацију, умро је покојно Николаидис и он је у завршној речи рекао прошли пут да је неко а то је имао намеру значи да нашу јединицу свесно жртвује, да направи још већи хаос. Међутим, он је умро, он је мени обећао да ће тољко сведочити, да припуца горе са брда па шта се деси, деси. А знало би се шта би се десило били би колатерална штета и био би још већи хаос. И нико не би сад казао шта је било било. А то је класичан ратни злочин жртвовање јединице. И ја као командир ја ћу пажљиво пратити како ће се све ово завршити и моја војска ћемо реаговати на ту чињеницу. Ко је могао да тако монстроузно смисли све ово што се зна и ово што је изјавио Николаидис. Њега нема на жалост, није жив. Али то је класично, жртвовање јединице погледајте у Женевској Конвенцији а ја сам знао за то да се не сме жртвовати јединица је класичан, значи наша држава је нас тамо гурнула у злочин. Ништа нећу значи да одговарам.

Председник већа: Нисам најбоље разумео ово што кажете жртвовање јединице. Нисам разумео то што сте...

Опт. Радован Влајковић: Жртвовање.

Председник већа: Разумео сам ту реч, али нисам разумео на шта то мислите.

Опт. Радован Влајковић: То је по војним законима и правилима ако неко свесно жели да од своје државе жртвује јединице ајде да кажемо.

Председник већа: Ко би то био у овом случају?

Опт. Радован Влајковић: Не знам ја, ја то стварно да је Николаидис жив, али овде имају неке информације које су онако полуинформације да је то требало да се деси

тако и онда то не би био овај случај онда би се рекло погинули 10 војника, 10 доборовољаца, сви Хрвати страдали и ђао. Али то ја не могу да потврдим, он је човек умро и ...

Председник већа: Све је на том простору минираном?

Опт. Радован Влајковић: Минирано да.

Председник већа: Јел то мислите?

Опт. Радован Влајковић: Па то смо се бунили. Ја сам се бунио и зато сам и одбио наређење. Ја кад одбијем наређење па то је по свим законима, ја немам никакво више право и нисам се ни, задњи пут кад је био тужилац Мрдак овде у судници он је рекао ја не знам зашто се ови официри буне кад ја њих не оптерећујем за било какву команду ево погледајте. Тужилац Кнежевић нек погледа његову изјаву. Ја сад стварно немам за шта би ја сад да се браним.

Председник већа: Не разумем. Ја сам вас разумео ...

Опт. Радован Влајковић: Задња тврдња тужиоца Мрдака.

Председник већа: Отприлике говорите да сте одбили наређење.

Опт. Радован Влајковић: Одбио да наређење.

Председник већа: Дефинитивно или привремено?

Опт. Радован Влајковић: Дефинитивно. Кад се наређење одбије нема привремено или дефинитивно. Ја немам више ништа, нећу да одговарам ником ништа јер нећу да замарам било кога.

Председник већа: А ово за накнадно пристајање на то?

Опт. Радован Влајковић: Нисам ја пристао ни на шта. Ја кад сам одбио ја сам одбио. Значи кад се нешто одбије, не може се пристати то је логика. Та констатација има тамо видео сам, пристао. Ја кад сам га одбио...

Адв. Борис Зорко: Поштовани судија, мислим да се оптужени већ изјаснио да неће одговарати на питања па то мислим да важи за све па чак и за поштовано веће.

Председник већа: Уопште није питање.

Опт. Радован Влајковић: Па не, не, одбио сам добро ово је питање па ако неко одбије...

Председник већа: Ово је неко давање одбране у ствари сада.

Адв. Борис Зорко: Не, не, то је коментар био. Али ја сам разумео да оптужени не жели да изнесе своју одбрану тако да остајемо на том терену. Хвала.

Опт. Радован Влајковић: Сам је тужилац Мрдак рекао да нема шта да каже, зашто се ови, каже, официри бране кад ја њих не оптерећујем за било какву команду. Апелациони суд је наложио да зна се шта је рекао Апелациони суд. Ја морам као командир издати нешто да би био одговоран, да би био осуђен. Значи то је сад мени нејасно и да је тужиоц, нови тужиоц је могао да или оптужницу да поништи не знам ни ја, да је преименује на основу изјаве задњег тужиоца Мрдака. Немам више ништа, ево.

Председник већа: То значи да остајете при одбрани коју сте дали и да немате ништа да додате нити да измените у томе.

Опт. Радован Влајковић: Тражим да се ето...

Председник већа: Само да буде...

Опт. Радован Влајковић: Ако се то не дозволи, не, ако се не дозволи одбрана саслушавање Стојковића, сматраћу да ми је онемогућена одбрана, право на одбрану.

Председник већа: Да ли остајете код своје одбране како сте је дали и немате сад шта да додате?

Опт. Радован Влајковић: Све, све, ништа немам, ништа.

Председник већа: Само да буде јасно. Добро.

Опт. Радован Влајковић: Хвала.

Председник већа: Оптужени Јосиповић.

Опт. Радисав Јосиповић: Добар дан.

Председник већа: За вас исто питање на почетку, начелног карактера јел дајете своју одбрану казивањем што би се рекло, не кажем да је једино могуће и супротно томе ћутање. Него да ли имате да ли желите да изнесите детаљно или не?

Опт. Радисав Јосиповић: Господине председниче...

Председник већа: У односу на то што су неки пре вас радили, изабрали неки други начин. Само вас то питам. Иначе ћемо направити паузу сада.

Опт. Радисав Јосиповић: Разумем. Ја бих имао шта да кажем с тим што наглашавам да нећу износити детаљну одбрану али бих неке ствари апострофирао везано за то што сам раније говорио а детаљну одбрану не бих сада износио обзиром да сам у више наврата говорио о тим дешавањима у Ловасу '91. године.

Председник већа: У том случају ћемо сада направити паузу за све нас па ћете то учинити када то окончамо, дакле,

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес прекине ради одмора у трајању од 20 минута.

Након окончања паузе,

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се глави претрес настави.

Оптужени Радисав Јосиповић

Председник већа: Као и за све друге и за вас важи наравно оно што свакоме од вас треба рећи пре изношења одбране да можете се изјаснити о свим околностима које се овде истичу вама на терет а и о свим оним које су по вашем схватању вама у прилог. Ето, изволите.

Опт. Радисав Јосиповић: Хвала. Господине председавајући, поштовани чланови већа, остали учесници у поступку, ја бих желео да искористим ову прилику да још једном изразим своје најискреније жаљење због свих настрадалих у селу Ловас. Могу да кажем да сам ја '91 године био на ратишту у Славонији, да сам мобилисан, да сам носио униформу, био наоружан и по дефиницији био војно лице. Ту униформу сам носио часно и поштено и ничим је нисам укаљао. Такође сам мобилисан и '92 године практично са истим саставом који је био и '91 године, и био сам ангажован на дринском ратишту на обезбеђењу железничког моста у Зворнику а такође сам био мобилисан и '99 године приликом бомбардовања у чину капетана сам тада био. Ја морам да кажем да све ово што сам ја до сада говорио нисам говорио са циљем да избегнем кривичну одговорност него све у циљу да изнесем чињенице онакве какве су остале у мом сећању а које би могао неко да потврди. Нисам се трудио да измислим нешто, да слажем, да нешто што будем рекао не може нико да потврди. Од почетка овог поступка ево томе ће бити сутра прекосутра пуних 8 година, тужилац овде не мислим персонално на господина овог присутног него на институцију тужиоца, покушава да ме сврста раме уз раме са командиром чете Радованом Влајковићем, ми јесмо добри другови, били смо и тада и дан данас смо као што сам добар и са Дарком Перићем али је чињеница и истина да је у тој чети постојала, да су постојала још два командира вода Живан Стојковић и Мирослав Плавшић. Да ли случајно или намерно тужилац ево и дан данас формално је искључио мене као заменика командира чете али ме и даље фактички и суштински држи равноправним са командиром чете. Ја пре овог процеса нисам давао никакве изјаве осим у Војно-безбедносној агенцији што се дешавало неколико месеци пре притварања, значи то је било негде '86 године, ако се добро сећам у новембру месецу. Тада тужилац није био присутан и морам рећи да приликом мог испитивања у служби, да ли се то звало Управа за борбу против организованог криминала или већ како, доле на Макишу, мени од почетка није било предочено шта ми се то ставља на терет, односно конкретне радње, сем назнаке да се ради о ратном злочину против цивилног становништва. Ја сам имао прилику да то што ми се ставља на терет тек видим трећи дан, односно већ други или како који то беше, код истражног судије господина Дилпарића и од тада па све до појаве вештака војне струке господина Бошка Антића је трајало моје настојање да докажем да ја нисам заменик командира чете, него да сам само један од три равноправна човека који командују водовима у тој јединици. Мислим

да је господин Бошко Антић то разјаснио и својим стручним налазом. Ја морам да кажем да, постоји једна стара латинска изрека која каже да је „чиста савест вреди као хиљаду сведока“, зашто то кажем? Мени је савест потпуно мирна јер знам да нити сам укаљао своје руке, нити свој образ. Нисам никоме наредио да уради нешто лоше нити сам пак ја нанео било коме било какво зло. Ни једним својим делом, нити чином, ја заиста не знам шта би то требало доказати и на који начин осим тога што сам ја рекао и то што су сви сведоци који су се овде појавили пред овим судом су на моја изричита питања да ли сам ја, односно да ли су они видели да сам ја нанео било коме какво зло и да ли сам било коме наредио да тако нешто уради, сви су били децидирано су рекли „Не“. Ево и данас моје претпостављене старешине нису ни један од њих није рекао да сам ја нешто лоше урадио, нити пак да ми је било ко од њих издао било какво наређење чијим бих ја извршењем или преношењем, издавањем неког другог наређења починио нешто лоше и учинио то кривично дело. Тужиочеви наводи су овде представљени као аксиом, тужилац је написао да сам ја заменик командира чете у тој првобитној оптужници, да сам учествовао у формирању колоне, не знам, наредили су скретање, не знам овако, онако, и то стоји као аксиом. Нешто што не треба доказивати, а онда се ја све време мучим да докажем да нисам, значи ту је начело невиности потпуно нарушено, јер код нас важи правило да су сви невини док се не докаже да су криви. Тужилац, чини ми се, по неком мом мишљењу и лаичком схватању није успео ни једним доказом да докаже да сам ја било шта лоше урадио. Члан 142 став 1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије предвиђа да се ратни злочин против цивилног становништва може учинити или директним извршењем или пак издавањем наређења. Ја то ништа од тога нисам урадио. Нити сам било коме издао наређење, нити сам било коме нанео зло. Тужилац бивши у овом предмету господин Веселин Мрдак је једном у овој судници, а једном пред судом Апелационим изјавио да мене нико није тужио да сам нешто урадио, него да сам био дужан да се повучем и да повучем своју војску. Па ја у томе заиста не видим елементе никаквог кривичног дела, односно то је можда нешто о чему би неко други требао да расправља и одлучује. У случају, односно у ситуацији када сам први пут износио одбрану пред овим судом тада је био заменик тужиоца господин Виторовић ме питао шта је Југословенска Народна Армија тражила у Славонији, па кад ја све то ставим овако на папир па поређам та његова питања и његове тврдње, једноставно ми се чини да је код тужиоца присутна жеља не за утврђивањем правде и истине, него за спровођењем одмазде на свима нама који смо били присутни тамо. Једноставно то су питања која далеко превазилазе и моја знања а и овлашћења која сам ја имао.

На крају хтео бих да се дотакнем и неких тврдњи које је господин Миодраг Димитријевић изнео овде у овој судници прошлог месеца. Ја сам 27 година радио у државном органу Казнено поправном заводу, од тога сам један добар временски период носио униформу, носио сам униформу и тим приликама када сам био мобилисан, те униформе сам носио увек часно и поштено и страшно ме вређа када један, да кажем високи официр за своју војску, слободно могу да кажем да је то и његова војска, каже да су то били разуларена руља, да су били пљачкаши. То је нешто што мене и као човека и као официра страшно боли. Ја не желим ово да говорим због себе, ја ћу проћи тако како ћу проћи, ви ћете своју одлуку на бази онога што је речено и доказано изнети али желим да заштитим те људе који су се часно и поштено одазвали позиву своје домовине на мобилизацију, који су оставили своје породице код кућа, који су оставили своју малолетну децу, жене, очеве, мајку и да их неко данас назива руљом, верујте ми не стидим се што сам носио униформу. Ако би требало чега се стидим, требало да се стиди само дела која остају иза нас, а ја знам да нисам ништа лоше урадио и немам чега се стидим али ми верујте понекад дође стид када погледам ко нам је све био старешина

у ЈНА, е онда ми заиста дође да се постидим. Не због онога што сам ја урадио јер кажем да ништа лоше урадио. Господине председавајући, ја сам рекао мало пре да нећу износити своју детаљну одбрану, то су биле само неке чињенице које сам хтео да апострофирам и желим да кажем да је у овом поступку доста тога речено, односно практично све, нема ту ништа ново да се дода, ја немам предлога за извођење нових доказа, немам предлога за довођење нових сведока јер сматрам да све што је требало да се каже ти су људи рекли, а ви ћете на бази тога што су они рекли одмерити сваком од нас удео и изрећи на крају када то буде време дошло ко је шта и како радио. И само желим још да кажем да од данас па док не буде завршна реч не желим да одговарам нити на било каква питања било чија, нити имам ја више било шта да додам овоме што сам сада рекао. Захваљујем.

Председник већа: Хвала, пре него што оптужени Јосиповић се врати на место за оптужене, има ли неко било шта нешто ако не да пита, да каже, примети? Изгледа не. Добро. Хвала лепо.

Опт. Радисав Јосиповић: Хвала Вама.

Председник већа: Следећи.

Оптужени Јован Димитријевић

Опт. Јован Димитријевић: Добар дан.

Председник већа: Добар дан.

Опт. Јован Димитријевић: Оптужени Јован Димитријевић.

Председник већа: Као и за све остале и за Вас важи оно па ћу и Вама поновити, мада сте то већ и чули, наравно, можете изнети све оно што је Вама у прилог, а и оспоравати све оно што Вама овде је на терет. Изволите.

Опт. Јован Димитријевић: Па ја сам до сад у неколико наврата давао своју одбрану и што се тиче оптужнице, што ми се ставља из оптужнице на терет и за све те лаже за све те измишљотине које су изговаране овде што се мене тиче, да сам урадио ово, да сам урадио оно. Често сам на питања одговарао можда мало некад и брзоплето, па сам тако можда у неким моментима и погрешно разумео. Углавном остајем при одбрани и према свему ономе што сам до сад дао као одбрану, немам ништа да додам, нити да одузем, значи све што је требало да буде речено је речено. Не бих одговарао ни на каква питања овде учесника у поступку, било којих. Немам више шта да кажем. Речено је то што је речено. Желео бих само да кажем да у току боравка у том периоду тих неколико дана нисам добио никаква наређења, нисам издавао никаква наређења, био сам обичан војник, значи најобичнији војник добровољац. Нисам имао никаква сазнања која би ме идући поред те колоне довеле до овога овде где сам сад. Да сам знао било како, било шта, имао нека било која сазнања ја прво не бих ишао тамо, том приликом сам и ја страдао, на сву моју срећу нисам завршио на тој ливади, успео сам да преживим, имао сам значи среће и то би било углавном то. Ништа нисам урадио чега бих се стидео овде, значи никога нисам ни приводио, ни затварао, ни испитивао, ни на

каквим састанцима био присутан нисам био, према томе не осећам се кривим и не бих имао ништа више да изјавим. Хвала вам, то је то.

Председник већа: Хвала и Вама, ово није питање него ради тога да Вас разумем у потпуности како би требало, пошто сте мало пре рекли да сте током поступка на нека питања можда и брзоплето, тако сте рекли, одговарали, има ли нешто што је као Ваш одговор било забележено а да то сте нешто друго хтели да кажете па да, или нешто што је било погрешно схваћено па да то ако не мењате, хоћете да разјасните?

Опт. Јован Димитријевић: Не, ја се тога више сад и не сећам.

Председник већа: Па то све има на папиру, а то сте све могли да видите.

Опт. Јован Димитријевић: Па јесте али ипак је то временски период.

Председник већа: На шта се то односило отприлике?

Опт. Јован Димитријевић: Па ја у почетку прво нисам схватао ово све као толико озбиљно као сад. Знате, кад вас неко приведе у току ноћи дајте изјаве, дајте ово, дај оно. Ја знам да нисам ништа урадио и то ми је ето тако мало било можда схваћено и неозбиљно, можда и неозбиљно, да тако назовем. То је то.

Председник већа: Код првог испитивања?

Опт. Јован Димитријевић: Па не сећам се, ја бих препустио сад мом браниоцу пошто он ако...

Председник већа: А шта би он да уради?

Опт. Јован Димитријевић: Па да одговара на питања, ако има таквих питања да он може да одговори.

Председник већа: А ови остали?

Опт. Јован Димитријевић: Не. Не одговарам.

Председник већа: Само Ваш бранилац?

Опт. Јован Димитријевић: Да, ако има нешто да каже, ако не.

Председник већа: Је ли има?

Адв. Гордана Живановић: Бранилац ће имати један процесни предлог. Немам ја никаква питања, ништа, само процесни предлог.

Опт. Јован Димитријевић: Ја сам само хтео да кажем ако мој бранилац има нешто, али овако не бих имао ништа више.

Адв. Гордана Живановић: Добро, дајте ми реч. Адвокат Гордана Живановић бранилац окривљеног Јована Димитријевића. Ја бих хтела поштовано веће да замолим да о мом предлогу одлучите, а он би био следећи. Ја бих ставила предлог да се из предмета издвоје делови транскрипта одбране окривљеног Јована Димитријевића са главног претреса одржаног 18.09.2008. године, а са разлога које ћу сада навести. Окривљени Јован Димитријевић је дао две изјаве у претходном поступку у УКП-у, обе 07.11.2006. године, са размаком од рецимо пола сата између једне и друге. Тај процес његовог саслушања је трајао од 15 часова до 17:30. Оне су ако пажљиво погледамо тада у то време биле, могло би се рећи потпуно идентичне, чак и исти пасуси преписани, с тим што желим да напоменем да је у оба случаја окривљени Димитријевић саслушаван као грађанин први пут, а други пут као грађанин у присуству јавног тужиоца где је упозорен на дужност казивања истине и последице давања лажног исказа и након тога је он пуштен, а онда доведен код истражног судије по захтеву за проширење истраге. Код истражног судије се дешава нешто да му се током испита у самој судници предочавају одређени делови те изјаве који наравно нису били доступни ни мени ни њему у том моменту, осим оне прве и саслушаван је на ту тему да би наша пажња морала да се веже за записник од 18.09. са главног претреса где, наравно нећу да пропустим и чињеницу да сам као бранилац предочила на почетку тог турнуса главних претреса поставила питање или предлог да ли ће се те изјаве које су давали окривљени а више њих је у питању било, бити издвојене, добила сам одговор да ће веће о томе донети одлуку у току поступка. 18.09. Јован Димитријевић се саслушава и од стране председника већа почињу да му се постављају одређена питања. На та питања није било дозвољено да реагујемо као браниоци у моменту док председник већа, бар је то мој утисак, него су све примедбе могле да се износе накнадно. Када је завршен испит окривљеног 18.09. а потом и испити осталих окривљених који су остали, 20., сад ћу тачно прочитати датум да вас не бих преварила, 20. новембра се доноси решење којим се из списка издвајају од стране председника већа издвајају све изјаве које су дате од стране окривљених као грађана.

Председник већа: Само тренутак, ако, нема потребе да...

Адв. Гордана Живановић: Управо сам због тога и питала два пута...

Председник већа: Господин Димитријевић да стоји.

Адв. Гордана Живановић: Због тога сам судија и питала, немам ништа лично за њега.

Председник већа: Било шта да би он рекао на то, вратите се, седите тамо. Само сам Вас због овога прекинуо.

Адв. Гордана Живановић: Хвала. Ја сам због тога и инсистирала мало пре је ли он готов, знате. Значи, доноси се решење од стране председавајућег већа где се издвајају изјаве које је већи број окривљених па и окривљени Јован Димитријевић дао у претходном поступку 20.10.2008. године и издвајају се, односно бришу се делови транскрипта исказа датих код истражног судије на околности које су саставни део тих изјава. У решењу се образлаже да је то учињено због тога што те изјаве нису доказно средство на којима се може базирати испит окривљеног, нити се те изјаве такве какве су у својој садржини могу предочавати или користити у току поступка. Наравно, ово решење које је потпуно правилно, законито и ваљано донето је овај месец дана после

испитивања свих окривљених. Шта је то имало за последицу? Имало је за последицу то да без обзира на то што је председник већа врло јасно и децидно нагласио да неће дозволити никаква питања везана за изјаве јер то је, како је она навела, на мала врата увођење онога што је на незаконит начин прикупљено у главни претрес управо је то учињено, а учињено је тако што је на спорном транскрипту за који сам вам посебно нагласила од 18.09. кренуто од стране 44, чини ми се 45 па тако иде негде до неке 50 и неке стране, прво са питањем „Да ли сте ви Јоване Димитријевићу нешто тамо успут чули, видели, неко вам рекао“ и тако даље и онда креће серија питања, нећу да говорим о којем се делу односи, просто Ви ћете то закључити из тих транскрипата. И почиње да се добија одговор. Кажем, пошто нисам била у могућности да реагујем, не само ја, него нико од бранилаца никада није могао да реагује током испитивања, што Ви на нашу срећу дозвољавате да ставимо примедбу па усвајате или не усвајате, него после и онда се направи знате штета онда човек после ни нема потребу да је нешто уклања. Значи, на том транскрипту се налазе делови изјаве окривљеног Јована Димитријевића која је из предмета изузета и чији делови су избрисани са транскрипта из истраге али су сада на мала врата уведена у транскрипт на главном претресу. Ја сам то негде истицала и у својој жалби на првостепену одлуку али пошто ње више нема више није ни битна ни првостепена одлука, није битна ни моја жалба, ништа није битно све иде изнова. Постављам као бранилац питање да ли је у конкретном случају повређен члан 83. Закона о кривичном поступку који налаже на који начин, каква питања могу да се постављају окривљеном у току његовог испитивања. Да ли та питања смеју да буду другачија осим јасна, одређена, осим разумљива, осим да не смеју да садрже обману, осим да, не могу се заснивати ни на каквој претпоставци да је неко нешто признао или није, нити навођење на одговор. Понављам навођење на одговор. Ако се једна изјава из предмета изузме и склони на начин како је то предвиђено чланом, да га цитирамо 358 ЗКП-а онда се значи та изјава не може ни разгледати, не може се ни користити, њена садржина је за нас непозната, њена садржина за нас уопште не сме да буде употребљена, поготово не на мала врата на начин како је то учињено у овом конкретном случају. С тога љубазно молим веће да прихвати овај мој предлог и изузме, односно избрише, односно елиминише, прецрта црним фломастером, како је то било у истрази, делове транскрипта везане за изјаву мога клијента од стране 45 тог транскрипта до стране, судија, остајем Вам дужна, ево, односно тачније од стране 44 задњих 1, 2, 3, 4, 5, 6 редова стране 44. и део стране 45. Да сам у праву за ово што вам тврдим, нећу Вас више задржавати, само ћу цитирати још једну ствар, да сам у праву за ово што тврдим и ово што тражим невероватну потврду ми је дао и сам претходни поступајући председник већа. Како ми је дао? Тако што је на страни 55 тог истог транскрипта када је јавни тужилац поступајући заменик јавног тужиоца кренуо са питањима на ту тему, председник већа јасно одговорио да то неће да дозволи јер је то на мала врата увођење, управо оно што сам вам цитирала изјаве која није дозвољена и тако даље, да се то неће користити у поступку и да она то неће дозволити у оквиру суђења, а на страни 75 и 76 тог истог транскрипта када је такође кренуло питање о његовом саслушању у СУП-у, Димитријевићевог о саслушању у СУП-у поступајући председник већа одбио питање и нагласила уз коментар да се та изјава неће користити. Значи, нешто што је прошло 44 и 45 страну јасно и гласно стопирано од 55 па надаље. Значи то је оно о чему бих молила веће да одлучи и да то по мом предлогу ако може усвоји. Хвала.

Председник већа: Хвала и Вама. Наравно, јасно вам је да то тражи потпуно детаљно овако како сте Ви изложили толико детаљно и упознавање са тиме, односно

увид у овај транскрипт са тог главног претреса па да такву одлуку сада нити можемо, а и нећемо зато доносити, већ ћемо то учинити у наредном току поступка.

Адв. Гордана Живановић: Ја се надам да сам Вам помогла овим.

Председник већа: Рекли сте која је страна, то је ипак пуно. Добро.

Оптужени Саша Стојановић

Председник већа: Ово претходно упознавање са Вашим правима, подсећање на то важи и за Вас, не бих ја сад то понављао, дакле изволите.

Опт. Саша Стојановић: Саша Стојановић оптужени. Одбрану не бих да износим пошто мислим да сам се изјаснио и довољно исцрпно причао у претходном поступку. Оптужницу не прихватама зато што нисам крив ни по једној тачци али нећу да вас ускратим за могућност да ме питате оно што Вас интересује.

Председник већа: Према томе остајете код своје одбране?

Опт. Саша Стојановић: Остајем код своје одбране.

Председник већа: Немате шта да додате томе?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Председник већа: Да измените или да разјасните ако је било неког неспоразума?

Опт. Саша Стојановић: Мени је све јасно.

Председник већа: Добро. Да ли бранилац овог оптуженог има неко питање?

Адв. Слободан Живковић: Не, хвала.

Председник већа: Тужилац.

Заменик тужиоца: Па сад ја не знам, хоће ли он сада одговарати на ова питања или неће?

Опт. Саша Стојановић: Одговараћу. Рекао сам да вас нећу ускратити за...

Заменик тужиоца: Добро, онда ћу ја ризиковати да питам нешто на шта је можда већ одговарано или речено у поступку који је вођен пре него што сам се ја укључио у овај предмет.

Опт. Саша Стојановић: Изволите.

Заменик тужиоца: Реците ми, када сте Ви дошли на ратиште, у чијој организацији, где сте боравили, чиме сте били наоружани и како сте били униформисани? Испричајте нам нешто о томе.

Опт. Саша Стојановић: Мислите на Ловас? То сам већ све рекао.

Заменик тужиоца: Хоће ли данас на то да одговори или неће?

Опт. Саша Стојановић: Одговорићу.

Заменик тужиоца: Кажите.

Опт. Саша Стојановић: У Ловас сам дошао дан после његовог заузећа.

Заменик тужиоца: Да ли можете да кажете кад је то било, ако се сећате?

Опт. Саша Стојановић: То је био 11. октобар, колико се сећам.

Заменик тужиоца: Наставите.

Опт. Саша Стојановић: Помозите ми са питањима.

Заменик тужиоца: У оквиру које јединице сте били, где сте били ангажовани, како сте били наоружани, да ли сте имали наоружање, како сте били униформисани, да ли сте имали униформу, делове униформе? Испричајте.

Опт. Саша Стојановић: Дошао сам у групи коју је организовала Српска Народна Обнова 10. октобра у Товарник. Наоружање смо добили у Ловасу сутрадан.

Заменик тужиоца: Јесте ли имали униформу или нисте, део униформе?

Опт. Саша Стојановић: Јесам.

Заменик тужиоца: Шта? Маскирна, стара војничка, свечана, да ли се сећате?

Опт. Саша Стојановић: Чојана СМБ униформа, стари модел.

Заменик тужиоца: Добро. Реците ми везано за овај догађај око минског поља, чули сте о чему се ради, знате већ и у току досадашњег поступка сте говорили о томе, када је то било, каква је Ваша улога у томе била, да ли сте били присутни?

Опт. Саша Стојановић: Био сам присутан.

Заменик тужиоца: Испричајте нам.

Опт. Саша Стојановић: Можете ли конкретна питања да ми поставите?

Заменик тужиоца: Па мислите да ова питања нису конкретна?

Опт. Саша Стојановић: Па долазимо до тога да ја поново износим целу одбрану.

Заменик тужиоца: Па Ви то можете или не морате. Ја не могу да Вас принудим нити хоћу, ја Вас питам а Ви одговорите ако хоћете, ако нећете немојте.

Опт. Саша Стојановић: Ја сам спреман да Вам одговорим на свако конкретно питање.

Заменик тужиоца: Па ја Вас питам, испричајте нам то шта се дешавало тада, ако Вас питам испашће да Вам сугеришем.

Опт. Саша Стојановић: Слободно питајте прецизно шта Вас интересује, ја сам све то детаљно објаснио у претходном поступку.

Заменик тужиоца: Реците јесте ли били 17. октобра у Ловасу?

Опт. Саша Стојановић: Да.

Заменик тужиоца: Да ли је у Ловасу тада било лица која су била затворена на неким пунктовима или на неком пункту у селу?

Опт. Саша Стојановић: То не знам.

Заменик тужиоца: Не знате. Да ли сте били 18. октобра када се десио тај случај са тим минским пољем?

Опт. Саша Стојановић: Где?

Заменик тужиоца: Присутни том страдању тих 18 цивила?

Опт. Саша Стојановић: Да, био сам тамо.

Заменик тужиоца: Били сте тамо. Колико је било лица вођено том приликом тих цивила?

Опт. Саша Стојановић: Највероватније 56.

Заменик тужиоца: А колико је било...

Опт. Саша Стојановић: Прошло поред мене пре него што сам се прикључио колони.

Заменик тужиоца: Ко је био још из ваше јединице присутан, да ли се сећате?

Опт. Саша Стојановић: У догађају?

Заменик тужиоца: Да, да, с вама те прилике?

Опт. Саша Стојановић: Покојни Миодраг Вукосављевић и ја смо се прикључили колони.

Заменик тужиоца: Је ли вам то неко наредио или сте самоиницијативно то урадили?

Опт. Саша Стојановић: Бе наређења.

Заменик тужиоца: Без наређења. Да ли сте знали где колона иде?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Заменик тужиоца: Да ли сте питали где колона иде?

Опт. Саша Стојановић: Питао сам војнике из колоне.

Заменик тужиоца: И шта су вам рекли?

Опт. Саша Стојановић: Нису били сигурни, помињали су воћњак или виноград, сад се не сећам шта је тачно било.

Заменик тужиоца: Нисам чуо добро, шта сте рекли?

Опт. Саша Стојановић: Помињали су неки воћњак или виноград.

Заменик тужиоца: Шта воћњак и виноград, у ком смислу?

Опт. Саша Стојановић: Да тамо треба да се иде, али нису ни они били сигурни о чему се ради.

Заменик тужиоца: У воћњак и виноград, а зашто онда иду та лица ти цивили?

Опт. Саша Стојановић: Ја то не знам.

Заменик тужиоца: Не знате, прикључујете се. Да ли је осим тих лица из ваше јединице било још неког, да кажем, са те стране ваше који нису ти људи који су вођени и колико је било наоружаних лица?

Опт. Саша Стојановић: Па била је војна јединица.

Заменик тужиоца: Која је то војна јединица?

Опт. Саша Стојановић: Не знам.

Заменик тужиоца: Колико је било њих?

Опт. Саша Стојановић: У тренутку када је колона прошла поред мене ја сам покушао да пребројим и цивиле и војнике, комплетно наоружаних и обучених једнообразно било је 45 бораца, али је било још неких.

Заменик тужиоца: Реците ми ко је командовао, да ли можете да кажете и да ли можете да се сетите?

Опт. Саша Стојановић: Не знам, не знам.

Заменик тужиоца: Па нисте ни чули шта Вас питам.

Опт. Саша Стојановић: Нисам сачеко. Изволите.

Заменик тужиоца: Да ли знате, да ли се сећате ко је командовао тим лицима војним која иду за која кажете да је било 40-50?

Опт. Саша Стојановић: Не знам.

Заменик тужиоца: Да су једнообразно обучени?

Опт. Саша Стојановић: Не знам, не знам.

Заменик тужиоца: Да ли познајете ова лица која се у оптужници наводе као војна лица да су тамо била присутна Дарко Перић, Радован Влајковић, Радисав Јосиповић?

Опт. Саша Стојановић: Те људе сам први пут видео у поступку.

Заменик тужиоца: У поступку, значи не сећате се уопште да сте их тамо?

Опт. Саша Стојановић: Не да се не сећам, нисам их познавао сигурно.

Заменик тужиоца: Добро, добро.

Опт. Саша Стојановић: Нити сам их видео тамо.

Заменик тужиоца: Добро, касније их видите па Вас због тога питам да ли се сећате да ли су и тада били с вама?

Опт. Саша Стојановић: Не, нисам их препознао.

Заменик тужиоца: Добро. Реците ми, прикључујете се томе свему вођењу тих људи, шта сте ви имали тада од наоружања?

Опт. Саша Стојановић: Полуаутоматску пушку.

Заменик тужиоца: И где сте се у том тренутку налазили када та колона пролази где сада идете, да ли испред те војне колоне, иза ње, па су онда ови људи који се воде испред вас или неког има између тих људи који се воде и војске која је ту за коју кажете да је 40-50 униформисаних?

Опт. Саша Стојановић: Колона је прошла поред мене и Вукосављевића и ми смо се прикључили на зачељу.

Заменик тужиоца: На зачељу. Значи између вас се налази, између те колоне...

Опт. Саша Стојановић: Иза нас нико, цела колона је испред нас.

Заменик тужиоца: Ви сте назад.

Опт. Саша Стојановић: Све четири колоне, то су четири колоне, сви су испред нас. Ми смо последњи.

Заменик тужиоца: Кажете четири колоне, која би то била четврта колона, једна су та лица?

Опт. Саша Стојановић: Две колоне војника, две колоне цивила, радника, не знам шта су.

Заменик тужиоца: Па тако, тако је ли, кажете да су радници?

Опт. Саша Стојановић: Па већина је била у радним униформама и униформама цивилне заштите.

Заменик тужиоца: А јесу ли они носили неке алатке са собом па да може да се закључи да су радници?

Опт. Саша Стојановић: Не, не, то је моја претпоставка.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Саша Стојановић: Ја суштински не знам ко су ти људи.

Заменик тужиоца: А да ли знате да ли је у то време у том селу било неких лица која су мештани, становници тога села, а да су били затворени негде, лишени слободе?

Опт. Саша Стојановић: Да, то сам сазнао првог дана кад сам дошао у месту.

Заменик тужиоца: А где су они били?

Опт. Саша Стојановић: У пољопривредној задрузи.

Заменик тужиоца: Да ли је био још неки пункт на коме су они били?

Опт. Саша Стојановић: Не знам.

Заменик тужиоца: Да ли је био још један пункт...

Опт. Саша Стојановић: Мислим да су ова лица када смо дошли у пољопривредну задругу где смо добили наоружање обавештен сам, чуо сам да су нека лица притворена привремено ту.

Заменик тужиоца: А сад да Вас питам, да ли можете да ми кажете или не, да ли можете да се изјасните да ли су та лица која се налазе у овој колони, везано за овај догађај управо та лица која су била тамо притворена, затворена или не можете да определите?

Опт. Саша Стојановић: Не знам ништа.

Заменик тужиоца: Шта се дешава у току тог кретања те колоне да ли се сећате, да ли је дошло до неког пуцања, да ли је неко убијен од стране тих лица која су вођена да ли имате сазнања с тим у вези?

Опт. Саша Стојановић: Да, убијено је једно лице.

Заменик тужиоца: Убијено једно лице. Како је то лице убијено, да ли се сећате нешто ближе?

Опт. Саша Стојановић: Сећам се. Непосредно пре доласка на критично место дошло је до неког застоја у колони и то лице је претходно заостало за колоном и то доста је заостало, а онда из неког разлога покушало да сустигне колону и сустигло је и тражило је команданта, како сам ја схватио и са чела колоне или с предњег дела колоне дошло је једно војно лице и њих двојица су нешто расправљали. Нисам, чуо сам гласове али нисам разумео о чему се ради и у једном тренутку је то војно лице врло бурно реаговало и дошло је до пуцњаве.

Заменик тужиоца: Са чије стране?

Опт. Саша Стојановић: То војно лице.

Заменик тужиоца: А то би рекли да то, значи није из ваше групе добровољац, да га тако крстим...

Опт. Саша Стојановић: Не, не.

Заменик тужиоца: Него од стране оних што сте рекли да су једнообразно обучени?

Опт. Саша Стојановић: Да.

Заменик тужиоца: Након тога реците ми како се креће та колона и то Ви са места на коме се налазите, како Ви њих видите да иду? Да ли они иду један по један, да ли су распоређени у стрелце?

Опт. Саша Стојановић: После убиства?

Заменик тужиоца: После тог убиства тог човека?

Опт. Саша Стојановић: То, мислим да је већ настао застој.

Заменик тужиоца: А пре тога?

Опт. Саша Стојановић: Тада је настао застој и дошло је до сабијања целе колоне, људи су се врло узнемирили.

Заменик тужиоца: А пре тога?

Опт. Саша Стојановић: Нисам сигуран, мислим да је чело колоне почело да или одмах после тога да скреће у ту ливаду.

Заменик тужиоца: Каква је то ливада била, чиме је била засађена?

Опт. Саша Стојановић: Детелином.

Заменик тужиоца: Детелином?

Опт. Саша Стојановић: Да.

Заменик тужиоца: Је ли то, а да ли Ви уопште знате, да ли имате представу куда се то иде?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Заменик тужиоца: Којом се трасом?

Опт. Саша Стојановић: Не знам ништа.

Заменик тужиоца: Не знате. Значи, кажете да они улазе у то поље, што кажете детелине, и шта се ту дешава? Да ли можете са места на коме се налазите да видите?

Опт. Саша Стојановић: Могу да видим, али нисам видео.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Саша Стојановић: Гледао сам према узвишењу са леве стране.

Заменик тужиоца: Гледали сте према узвишењу са леве стране?

Опт. Саша Стојановић: У смеру кретања путем према Товарнику, гледао сам у узвишење са леве стране пута због сумњивих покрета на узвишењу.

Заменик тужиоца: Да ли онда нешто чујете неуобичајено?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Заменик тужиоца: Пуцњава нека или тако нешто, шта је уследило после? Значи, они улазе у поље детелине, Ви гледате према сумњивом положају и шта се даље после тога дешава или се ништа не дешава?

Опт. Саша Стојановић: Дешава се. Па, неке радње су вршили у детелини.

Заменик тужиоца: Шта то значи? Видите ли Ви то?

Опт. Саша Стојановић: Повремено сам се окретао али нисам све видео и о томе могу мало да кажем, зато што ми је сва пажња практично била усмерена на узвишење са леве стране.

Заменик тужиоца: Да ли сте видели то мало...

Опт. Саша Стојановић: Мислим да су хтели да пређу детелину.

Заменик тужиоца: Ко?

Опт. Саша Стојановић: Цела колона.

Заменик тужиоца: А да ли Ви видите ту колону која прелази то поље детелине или не?

Опт. Саша Стојановић: Видео сам.

Заменик тужиоца: Како то изгледа?

Опт. Саша Стојановић: Пошли су да почетком детелине попречно пређу према кукурузу, то је суседна парцела.

Заменик тужиоца: Добро, наставите.

Опт. Саша Стојановић: И одустали су од тога.

Заменик тужиоца: Да ли они иду ту један за другим или су у стрелцима или се? Да ли то видите?

Опт. Саша Стојановић: Не, не, колона је сишла али изгубила распоред.

Заменик тужиоца: Изгубила распоред?

Опт. Саша Стојановић: Да.

Заменик тужиоца: Неки су испред, неки су иза?

Опт. Саша Стојановић: Па, изгубила се, облик колоне се изгубио пошто је пут релативно високо постављен у односу на ту детелину, док су силазили низ ту косину изгубио се распоред и помешали су се и војници и цивили.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Саша Стојановић: Хтели су да пређу, мој утисак је био да су хтели да пређу попречно ивицом детелине у суседну парцелу и у том тренутку су из кукуруза који је био удаљен, можда 80 метара, изашла два или три борца у маскирним униформама.

Заменик тужиоца: Непријатељских?

Опт. Саша Стојановић: Наших.

Заменик тужиоца: Наших, добро.

Опт. Саша Стојановић: Наших. Кукуруз је био необран, а трава је била скоро једнаке висине како кукуруз, није обрађиван и један од тих који је изашао из кукуруза махао је рукама према путу и рекао да тамо не може да се иде јер ништа се не види и да извините, много је зајebано. То сам запамтио, тако да су, одустали су, претпостављам да су због тога одустали да пређу ивицом детелине и окретали су се, нешто се дешавало али ја не знам, нисам обраћао пажњу више.

Заменик тужиоца: Да ли сте Ви и једног тренутка и уште улазили у то поље детелине и били тамо тада?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Заменик тужиоца: Добро.

Опт. Саша Стојановић: Нисам ни сматрао да ће нешто да се деси.

Заменик тужиоца: Добро, довољно је то, нисте били и готово. Реците ми, како долази до погибије тих људи, да ли се сећате, да ли знате?

Опт. Саша Стојановић: Активирање мина.

Заменик тужиоца: Јесте ли видели како је до тога дошло, тај тренутак?

Опт. Саша Стојановић: Не, не, гледао сам, као што сам рекао, сва пажња ми је била усмерена на узвишење са леве стране.

Заменик тужиоца: Колико сте Ви далеко од тог места где се активира мина, да ли можете да ми определите у метрима, једно фудбалско игралиште, два, ближе, краће?

Опт. Саша Стојановић: Пазите, ја сада знам тачне димензије парцеле, зато што сви можемо да дођемо до сателитских снимака, геодетских, је ли тако, али у том тренутку због узбуђења после оног убиства имао сам утисак да ми се простор сузио, тако да ово што ћу рећи врло је релативно али ја мислим да сам од места експлозије прве мине био удаљен највише 40 метара, али нисам видео саму експлозију јер сам у том тренутку био окренут на супротну страну, већ само стубове дима непосредно после експлозије.

Заменик тужиоца: Јел чујете експлозију?

Опт. Саша Стојановић: Наравно.

Заменик тужиоца: Јел се онда окрећете у том тренутку према месту одакле чујете експлозију? Шта видите?

Опт. Саша Стојановић: Па видим два стуба дима да се дижу, видим да људи падају погођени а остали се бацају и цивили и војници бацају се на земљу.

Заменик тужиоца: Јел настаје ту нека пучњава, јел настаје нека паљба? Јел има тога? Јел се тога сећате?

Опт. Саша Стојановић: Да, пошто су се сви бацили на земљу, војници су отворили ватру према објектима који су били у правцу према Товарнику. То су неки пољопривредни и привредни објекти. Вероватно мислећи да је одатле отворена ватра на њих. А у том тренутку сам и ја мислио да смо нападнути пошто су експлозије биле тачно испред строја ових цивила и добровољаца и бораца који су били са цивилима у првом строју.

Заменик тужиоца: Јел су ти људи који после изгину на линији те ватре где пуцају ово, овај.

Опт. Саша Стојановић: Нису сви. Неки су дошло је до велике панике и неки су уместо да остану да леже, трчали.

Заменик тужиоца: Јесте ли ви видели ко пуца?

Опт. Саша Стојановић: Видео сам.

Заменик тужиоца: Јел можете да определите?

Опт. Саша Стојановић: Па строј војника је био 20 метара иза...

Заменик тужиоца: Ти људи је ли?

Опт. Саша Стојановић: Да. Они су пуцали у објекте испред.

Заменик тужиоца: Како се то завршило? То је био крај јел?

Опт. Саша Стојановић: Наравно да није. Била су рањена најмање три наша борца и већи број тих цивила. У врло кратком времену су дошла нека возила из Ловаса вероватно случајно и ових пар наших рањеника је убачено у та возила и одвежено а остали су одвежени када је дошао камион касније.

Заменик тужиоца: А да вас питам ово видели сте вероватно, добили сте ову оптужницу која је измењена, овај у њој се каже...

Опт. Саша Стојановић: Искрено речено нисам ни погледао.

Заменик тужиоца: Е сад ћу вас ја упутити па ако можете да ми одговорите, ако не ви немојте. Овај, Да ли сте ви предузели било какву активност ви лично након престанка експлозије и након престанка пушчане паљбе и рањавања и смртог страдања тих цивила? Да ли сте ви предузели неку радњу било коју?

Опт. Саша Стојановић: Јесам.

Заменик тужиоца: Према некоме од тих цивила?

Опт. Саша Стојановић: Не према цивилима ништа.

Заменик тужиоца: Према коме сте предузели?

Опт. Саша Стојановић: Према свима.

Заменик тужиоца: Ко су то свима?

Опт. Саша Стојановић: Сви присутни.

Заменик тужиоца: Па јел можете да нам кажете каква је то била...

Опт. Саша Стојановић: Неко је викао после паљба је трајала кратко, сад не могу да проценим можда десетак секунди, 12 неки људи су викали да прекини, прекини. Ови који су били на путу боље су сагледали ситуацију вероватно и викали су прекини, прекини, бојећи се да ће неко да настрада од ових који су били испред линије ватре. Када је паљба престала неко је викао јел могу оригинално да кажем? Или да бирам речи?

Председник већа: Кажите како је било, слободно.

Опт. Саша Стојановић: Неко је викао да их је Хрват зајебао и да је намерно активирао мину. Када сам то чуо, ја нисам до тог тренутка уопште схватао о чему се ради. Када сам то чуо и овај, схватио да су у питању мине и да је човек активирао мину тада сам схватио да је могуће да се та трагедија настави јер ако је један могао то да уради то је врло лош пример који може да повуче и остале па сам истрчао путем испред до линије где су били заустављени и видео сам да заиста постоје трагови у тој детелини, додуше...

Заменик тужиоца: Трагови чега?

Опт. Саша Стојановић: Трагови уласка онога ко је постављао мине. Тако сам закључио. И скренуо сам пажњу и присутним борцима покушали смо да смиримо ситуацију, да их задржимо све у положају у којем су се затекли да не би дошло до веће трагедије због психичког стања у коме су могли да се нађу и једни и други у таквим околностима.

Заменик тужиоца: Питаћу вас конкретно па ви кажите. Да ли сте Ви те прилике, тада, у том тренутку о коме говорите наредили било коме или дали упутство да се разминира и преостали део, односно преостале неексплодираних мине мислим ту на неког од тих цивила који нису били рањени а припадали су тој групи оних који су доведени.

Опт. Саша Стојановић: Не. Нисам имао могућности да наређујем. Био сам...

Заменик тужиоца: Питам вас само јесте или нисте.

Опт. Саша Стојановић: Био сам у том тренутку практично усамљен са Миодрагом Вукосављевићем пошто су Зоран Косијер и покојни Хрњачки Слободан одмах отрчали у село да доведу помоћ да би се...

Заменик тужиоца: Значи ви нисте то наредили?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Заменик тужиоца: А да ли се сећате да ли је неко од тих затворених цивила ајде да употребим реч и одредницу који су били те прилике ту у том пољу детелине и том минском пољу, односно у тој детелини за коју се касније испоставило да је минско поље. Да ли је неко од њих и након престанка, значи након рањавања и смртог страдања цивила наставио да иде или му је неко наредио да иде кроз то поље и да се разминурају и неке преостале неексплодиране мине? Да ли се тога сећате?

Опт. Саша Стојановић: Неко им је наредио, пресекли су потезне жице, извукли се на пут али даље од војске која је остала на лицу места.

Заменик тужиоца: Јел су они кренули кроз то поље детелине или не? Или су само извлачили шта сте ми рекли нисам разумео најбоље.

Опт. Саша Стојановић: Пресекли су жице потезне.

Заменик тужиоца: Ко је пресекао?

Опт. Саша Стојановић: Цивили.

Заменик тужиоца: Чиме? Јел сте видели то?

Опт. Саша Стојановић: Имали су неко им је добацио приручна средства, један је имао грицкалицу, бар је тако рекао.

Заменик тужиоца: То ви видите да се они извлаче или како?

Опт. Саша Стојановић: Тако су се извукли.

Заменик тужиоца: Тако су се извукли?

Опт. Саша Стојановић: Да.

Заменик тужиоца: Реците ми да ли је том приликом неко од њих који су се извукли извлачили боље речено, повређен или озлеђен или овај, стао на мину или задобио неку повреду да ли се тога сећате?

Опт. Саша Стојановић: На самом крају извлачења два човека су носила једног тешког рањеника, само су они остали и вероватно је попустила концентрација нису ишли угаженом трасом већ је један од њих нагазио на нагазну мину и повредио се.

Заменик тужиоца: Али то њихово повређивање и то све нема везе никакве са вама? То ви нисте ни на који начин наредили?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Заменик тужиоца: Немам више питања.

Председник већа: Е хвала. Господине Стојановићу ја нисам најбоље разумео оно чиме сте почели ово сада излагање и одговор на питање па сте рекли да сте се овој колони или колонама прикључили сами својевољно или сте добили...

Опт. Саша Стојановић: Својевољно.

Председник већа: То значи да нико то није тражио од вас, нико вам није наредио, нико није предложио било шта?

Опт. Саша Стојановић: Предложио је мој колега Борислав Михајловић.

Председник већа: Предложио значи није наредио?

Опт. Саша Стојановић: Не, није наредио.

Председник већа: Тамо пошто сте били у СМБ униформи сматрамо то војником а војник мора да има старешину сваки. Ко је вама био старешина? Тада тог дана и уопште ту у Ловасу? Кога бисте морали да послушате?

Опт. Саша Стојановић: Уопште нисмо били организовани по том принципу.

Председник већа: Чули сте да се тврди да је свако ко је био, ко није био мобилисан него добровољно се пријавио да је морао бити претпочињен и прикључен некој јединици да има своје место у структури. Је ли то тачно или то било?

Опт. Саша Стојановић: Тако је требало да буде. Ми смо се једноставно када смо тамо дошли расули. Ниједном нисмо били на окупу...

Председник већа: Преко ноћи да ли сте сви ви ајде да кажемо добровољци јесте ли заједно проводили на истом месту, јесте ли у истом објекту били смештени бар преко ноћи?

Опт. Саша Стојановић: У више објеката.

Председник већа: Кад кажете расути.

Опт. Саша Стојановић: Па већина је била у згради у центру села.

Председник већа: Ако кажете расули значи да идете преко дана тамо по свом негде по свом избору или?

Опт. Саша Стојановић: Неки су били на стражи, неки су били не знам где.

Председник већа: Јесте ли ви имали нека таква задужења?

Опт. Саша Стојановић: Да.

Председник већа: Стражу или шта?

Опт. Саша Стојановић: Стражу и заседе.

Председник већа: Добро, али сад у овом тренутку...

Опт. Саша Стојановић: Ноћне заседе.

Председник већа: Како сте рекли када сте се прикључили колони зашто нисте били на тој дужности?

Опт. Саша Стојановић: На којој дужности?

Председник већа: Тој стражи.

Опт. Саша Стојановић: Био сам ту ноћ, ту ноћ сам био у заседи. Претходну ноћ.

Председник већа: Је ли требало неко да зна где се ви налазите? Да зна да сте отишли са том колоном?

Опт. Саша Стојановић: Па треба је да зна онај ко ми је предложио.

Председник већа: Је ли он то знао?

Опт. Саша Стојановић: Па није знао да сам отишао, знао је кад сам се вратио из детелине.

Председник већа: Пошто вам је то предложио...

Опт. Саша Стојановић: Јер ми је предложио...

Председник већа: Јесте ли ви тај предлог прихватили или нисте да ли је он рачунао са тиме да сте ви тамо отишли или не?

Опт. Саша Стојановић: Он ми је рекао да ...

Председник већа: И шта је требало да радите?

Опт. Саша Стојановић: Не знам. Он ми је рекао да партизани имају неку акцију, да очекују да се од нас ко је слободан прикључи па да видим ако сам ја слободан или још неко да се прикључимо као испомоћ. И ништа више од тога.

Председник већа: Јел сте рекли добро, хоћу, могу?

Опт. Саша Стојановић: Ништа нисам рекао, рекао сам добро.

Председник већа: После кад сте о томе разговарали. Схватио сам да сте имали неке разговоре о томе шта је то било да чујемо.

Опт. Саша Стојановић: После догађаја?

Председник већа: Јесте.

Опт. Саша Стојановић: Са Михајловићем?

Председник већа: Да, да.

Опт. Саша Стојановић: Дошао сам до њега да му испричам шта се десило. Он је већ добио информацију од неких људи који су се вратили и није веровао да то што су они рекли да се то заиста десило. Мислио је да су преувеличали и хтео је од мене да чује шта се десило.

Председник већа: Је ли од вас чуо исто што и од тих људи?

Опт. Саша Стојановић: Не знам шта су му они рекли.

Председник већа: Па кад сте испричали...

Опт. Саша Стојановић: Нисмо сравњивали исказе.

Председник већа: Кад сте испричали ово као да му је јасније или да је коначно уверен у то или да је у ствари схватио...

Опт. Саша Стојановић: Уверио се два пута ме је провео кроз питања пошто није могао да верује ни мени у овај, није могао да верује у оно што сам му рекао први пут.

Председник већа: Јел био неки закључак његов?

Опт. Саша Стојановић: Јесте.

Председник већа: Сећате ли се који и какав? Шта је он то рекао?

Опт. Саша Стојановић: Сећам се одлично.,

Председник већа: Дакле?

Опт. Саша Стојановић: Не знам да ли је за суд.

Председник већа: Све је за суд. Ако се преносе туђе речи јел.

Опт. Саша Стојановић: Молим?

Председник већа: Ако се преносе туђе речи јел.

Опт. Саша Стојановић: Рекао ми је да ту нешто није у реду и да би се за то неком требало најевати милосне мајке.

Председник већа: Али на шта је мислио?

Опт. Саша Стојановић: За нечију кривицу.

Председник већа: Пошто је било повређених и међу вама.

Опт. Саша Стојановић: За нечију кривицу.

Председник већа: Добро кривицу. А да ли у односу на те цивиле, Хрвате или на да кажемо на неког одређеног?

Опт. Саша Стојановић: На некога ко је одговоран за целу ситуацију јер је сматрао да је то врло сумњива ствар.

Председник већа: Јел вама уписано учешће у рату?

Опт. Саша Стојановић: Не.

Председник већа: А могло је бити јел? Зашто није?

Опт. Саша Стојановић: Па више пута сам био у рату и могло је да буде.

Председник већа: Мислио сам на ово.

Опт. Саша Стојановић: На ово?

Председник већа: На овај период.

Опт. Саша Стојановић: Није ми то битно било.

Председник већа: Да ли чланови већа можда имају неко питање? Не. Неко од оптужених? Неко од бранилаца других оптужених? Пуномоћник оштећених можда? Изволите. Оптужени Влајковић.

Опт. Радован Влајковић: Саша рекао си да је у колони убијено једно лице и да су ту нека два командира.

Опт. Саша Стојановић: Нисам помињао командире.

Опт. Радован Влајковић: Командира чини ми се.

Опт. Саша Стојановић: Не, рекао сам да је то лице хтело да заустави колону и колико сам разумео тражило је главног или команданта.

Опт. Радован Влајковић: Добро, то је тражило а интересује ме јел то лице било та два човека, јел тај човек што је пуцао на тог да кажемо мештанина било обучено као што смо већина нас или као што сте ви или нека, имало је тамо разних униформи.

Опт. Саша Стојановић: Трећа униформа.

Опт. Радован Влајковић: А можеш рећи која је то униформа отприлике шарена она, маскирна?

Опт. Саша Стојановић: СМБ униформа М-74 са навлаком маскирном.

Опт. Радован Влајковић: Са навлаком маскирном?

Опт. Саша Стојановић: Прскана навлака прскана.

Опт. Радован Влајковић: Јел сад се сећаш јел смо ми имали те униформе?

Опт. Саша Стојановић: Не, ви сте били у маскирној браон-зелена колко се сећам.

Опт. Радован Влајковић: Да, хвала. Пријатно.

Председник већа: Још неко? Оптужени? Браниоци осталих? Не. У реду, то је онда све што се тиче оптуженог Стојановића. Хвала.

Опт. Саша Стојановић: Могу на место?

Председник већа: Да. Све у свему ово је 5 оптужени за данас што би могло да буде сасвим довољно за нас. Видим да је оптужени Косијер већ устао али ево можете онда у том случају кад већ стојите доћи овде само да нам саопштите на који начин ћете давати своју одбрану, у сваком случају томе ћемо сви ми а ви поготово приступити сутра.

Опт. Зоран Косијер: Ја не знам, ја сам више изјава овде износио моју одбрану и кренуо би ако дозвољавате са изношењем у неким кратким цртама прво...

Председник већа: У реду кажем, али то нека буде сутра, сад сте већ. Јесте, да не буде да те почели изморени или тако нешто. Кад већ ионако имамо термин заказан и резервисан за сутра. Значи наставићемо сутра у 14:30 на истом месту

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес прекине и настави:

28.05.2015. године, у 14:30 часова.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА